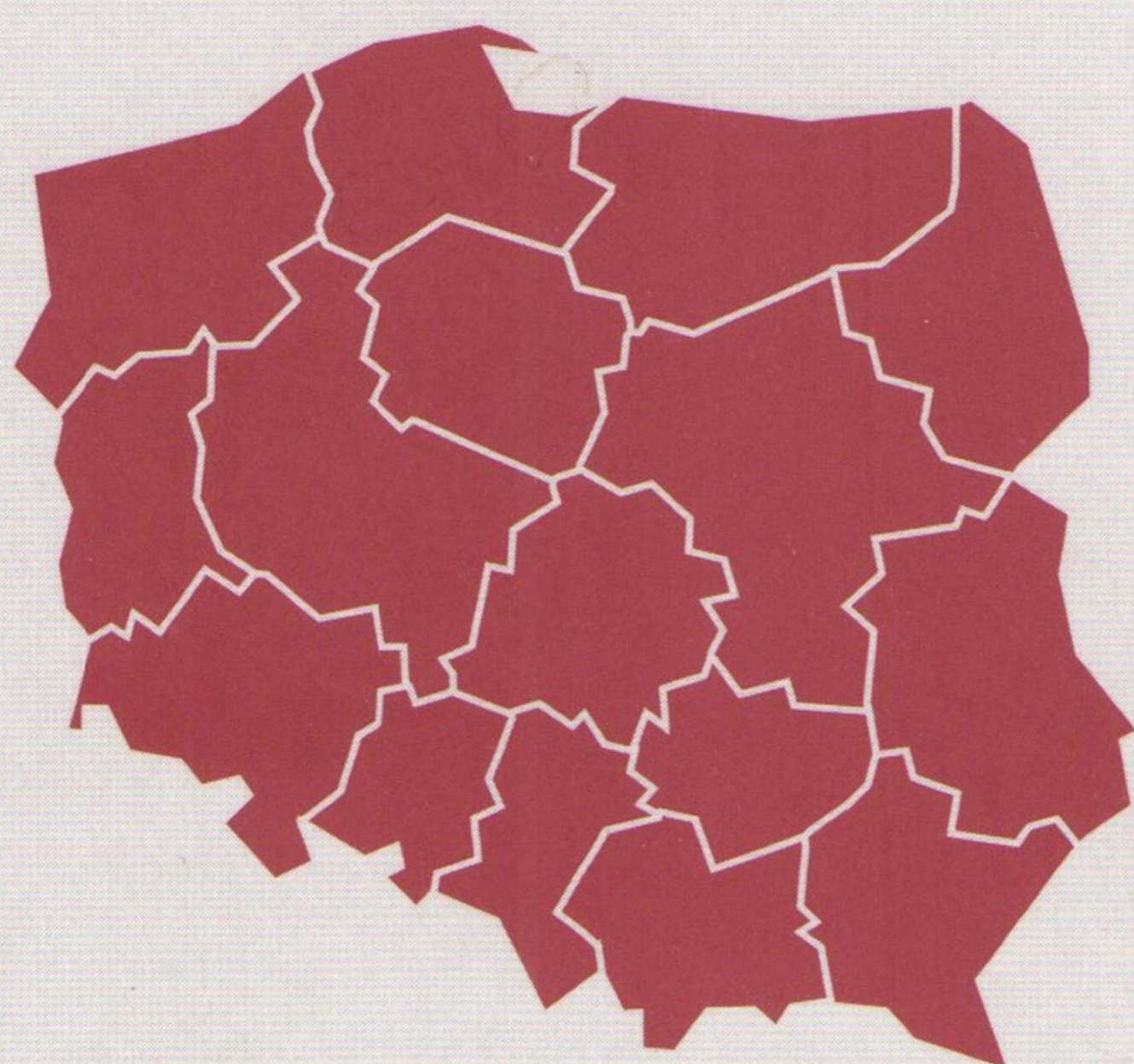

**ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA
WOJEWÓDZTW
I PODREGIONÓW POLSKI 2007**

GDAŃSK 2007

INSTYTUT BADAŃ NAD GOSPODARKĄ RYNKOWĄ

ATRAKCYJNOŚĆ INWESTYCYJNA
WOJEWÓDZTW I PODREGIONÓW POLSKI
2007

Opracowanie pod redakcją

Tomasza Kalinowskiego

Autorzy:

Anna Hildebrandt

Tomasz Kalinowski

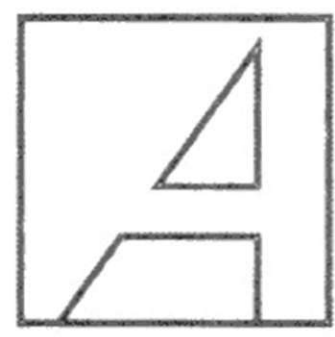
Marcin Nowicki

Przemysław Susmarski

Maciej Tarkowski

Ekspertyza wykonana w ramach współpracy
z Fundacją Konrada Adenauera
oraz dofinansowana przez:
Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Polską Agencję Informacji i Inwestycji Zagranicznych
Siemens Sp. z o.o.

Gdańsk 2007

Konrad
Adenauer
Stiftung

Publikacja wydana w ramach współpracy
z Fundacją Konrada Adenauera

Redakcja

Tomasz Kalinowski

Zespół autorski:

Anna Hildebrandt
Tomasz Kalinowski
Marcin Nowicki
Przemysław Susmarski
Maciej Tarkowski

Wydawca

© Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową
80-227 Gdańsk, ul. Do Studzienki 63
tel. (0-58) 524 49 00
fax (0-58) 524 49 08
ibngr@ibngr.edu.pl
www.ibngr.edu.pl

ISBN 978-83-89443-81-6

CIP - Biblioteka Narodowa

Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów
Polski 2007 / oprac., pod red. Tomasza Kalinowskiego
; aut. Anna Hildebrandt [et al.] - Gdańsk :
Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, 2007

SPIS TREŚCI

Executive summary.....	5
1. Wstęp.....	7
2. Metodyka badania.....	9
3. Grupy czynników atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu regionalnym.....	13
3.1. Dostępność transportowa.....	13
3.2. Zasoby pracy.....	15
3.3. Chłonność rynku.....	17
3.4. Infrastruktura gospodarcza.....	19
3.5. Infrastruktura społeczna.....	20
3.6. Poziom rozwoju gospodarczego.....	21
3.7. Stan środowiska.....	22
3.8. Poziom bezpieczeństwa powszechnego.....	23
3.9. Aktywność województw wobec inwestorów.....	24
4. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów.....	27
4.1. Działalność przemysłowa.....	27
4.2. Działalność usługowa.....	35
4.3. Działalność zaawansowana technologicznie.....	44
5. Atrakcyjność inwestycyjna województw.....	53
5.1. Zasoby i koszty pracy.....	53
5.2. Aktywność wobec inwestorów.....	55
5.3. Dostępność transportowa.....	57
5.4. Chłonność rynku zbytu.....	58
5.5. Infrastruktura gospodarcza.....	60
5.6. Infrastruktura społeczna.....	62
5.7. Bezpieczeństwo powszechne.....	64
5.8. Atrakcyjność inwestycyjna - ujęcie syntetyczne.....	65
Spis tablic.....	71
Spis map.....	71
Spis wykresów.....	72

Executive summary

		Transport accessibility		Labour market		Market size		Economic infrastr.		Social infrastr.		Public safety		Activities of voivodships		Investment attractiveness of voivodships	
		value	rank	value	rank	value	rank	value	rank	value	rank	value	rank	value	rank	value	rank
	Weight (in per cent)	20		25		15		10		5		5		20			
1	Śląskie	0,39	6	1,42	1	1,57	2	0,91	2	2,12	1	-1,06	15	0,24	5	0,86	1
2	Dolnośląskie	0,61	1	0,00	5	0,47	5	1,00	1	0,88	3	-0,60	12	2,09	1	0,73	2
3	Mazowieckie	0,46	5	-0,17	10	1,82	1	0,62	3	0,40	4	-1,05	14	1,30	2	0,61	3
4	Małopolskie	0,29	8	0,50	2	0,69	3	0,44	4	1,94	2	-0,44	10	-0,45	11	0,31	4
5	Wielkopolskie	0,57	2	0,13	4	-0,04	8	0,03	7	-0,46	9	0,28	7	0,84	3	0,30	5
6	Łódzkie	0,17	9	0,25	3	0,04	6	-0,26	11	-0,18	7	-0,57	11	0,26	4	0,09	6
7	Pomorskie	-0,04	11	-0,18	11	0,56	4	0,06	6	0,25	5	-1,22	16	0,21	7	0,03	7
8	Zachodniopomorskie	0,54	3	-0,12	8	-0,15	9	-0,39	13	0,06	6	-0,69	13	0,23	6	0,03	8
9	Opolskie	0,29	7	-0,31	13	0,03	7	-0,03	8	-0,63	12	0,51	5	0,12	8	0,00	9
10	Lubuskie	0,53	4	-0,18	12	-0,18	10	-0,24	10	-0,74	15	0,04	8	-0,15	9	-0,06	10
11	Kujawsko-Pomorskie	-0,01	10	0,00	6	-0,80	14	-0,34	12	-0,29	8	-0,11	9	-0,65	13	-0,31	11
12	Podkarpackie	-0,79	14	-0,14	9	-0,67	12	0,09	5	-0,68	13	1,75	1	-0,57	12	-0,35	12
13	Warmińsko-Mazurskie	-0,58	13	-0,32	15	-0,68	13	-0,21	9	-0,50	10	0,43	6	-0,26	10	-0,38	13
14	Świętokrzyskie	-0,34	12	-0,11	7	-1,30	16	-0,52	15	-0,51	11	0,72	4	-1,08	15	-0,55	14
15	Lubelskie	-0,86	15	-0,32	14	-0,92	15	-0,73	16	-0,93	16	0,91	3	-0,90	14	-0,64	15
16	Podlaskie	-1,23	16	-0,44	16	-0,43	11	-0,41	14	-0,73	14	1,10	2	-1,23	16	-0,69	16

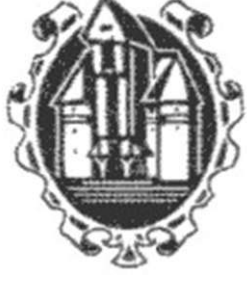
Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (IBnGR) po raz trzeci podejmuje zagadnienie przestrzennego zróżnicowania atrakcyjności inwestycyjnej Polski dla inwestorów zagranicznych. Rezultatem poprzednich badań były dwie edycje raportu pt. „Atrakcyjność inwestycyjna województw i podregionów Polski”¹. W obecnej edycji kontynuujemy nasze oceny, udoskonalając jednocześnie stosowane metody badawcze. Przyjęto zasadę, w myśl której nadrzędnym celem raportu jest jak najwierniejsze oddanie przestrzennego zróżnicowania stanu atrakcyjności inwestycyjnej, a jej dotrzymanie wymagać może pewnych zmian w metodzie badań, w szczególności w doborze wskaźników i ich wag, wynikających ze zmieniających się preferencji inwestorów. Aby zachować walor, jakim jest porównywalność wyników kolejnych raportów, przyjęto również założenie, że modyfikacje metodologii powinny być ograniczone do takiego stopnia, który umożliwia analizę zmian wartości syntetycznych wskaźników atrakcyjności inwestycyjnej w poszczególnych latach.

Podobnie jak w raportach z lat 2005 i 2006, dokonano oceny syntetycznej województw oraz podregionów w trzech kategoriach atrakcyjności inwestycyjnej dla:

- działalności przemysłowej,
- działalności usługowej,
- działalności zaawansowanej technologicznie.

Dzięki przyjęciu opisanych powyżej założeń oraz wypracowanej metodyce badawczej możliwe jest śledzenie zmian w przestrzennym zróżnicowaniu atrakcyjności inwestycyjnej polskich województw i podregionów dla inwestorów zagranicznych. Ich odzwierciedleniem są zmiany lokat zajmowanych przez poszczególne obszary w prezentowanych rankingach atrakcyjności 2005-2007.

¹ Praca zbiorowa pod red. T. Kalinowskiego, IBnGR, Gdańsk 2005 oraz 2006.

Badania zostały zrealizowane przez zespół autorski IBnGR na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego oraz przy współpracy z PAliIZ. Były one również współfinansowane przez Siemens Sp. z o.o. Konferencja i publikacja niniejszego raportu była możliwa dzięki współpracy IBnGR z Fundacją Konrada Adenauera. Autorzy składają niniejszym serdeczne podziękowania następującym osobom i instytucjom za wsparcie finansowe tego przedsięwzięcia:

- Pani Agnieszce Kapciak, Dyrektor Departamentu Koordynacji Programów Regionalnych oraz Pani Annie Szymborskiej z tegoż Departamentu Ministerstwa Rozwoju Regionalnego;
- Panu Prezesowi Pawłowi Wojciechowskiemu, Pani Wiceprezes Grażynie Sićko oraz pani Dyrektor Joannie Mikos z Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych;
- Panu Prezesowi Peter Baudrexl oraz Pani Dyrektor Ewie Mikos z Siemens Sp. z o.o.;
- Panom Dyrektorowi Stephan Raabe oraz Panu Falk Altenberger z Fundacji Konrada Adenauera.

2. Metodyka badania

Jako, że niniejszy raport jest już trzecią edycją projektu metodyka badania omówiona została w bardzo skrótowy sposób sygnalizujący jedynie najważniejsze problemy.²

Niewątpliwie doprecyzowania wymaga pojęcie atrakcyjności inwestycyjnej, które jest zrozumiałe, ale dla potrzeb niniejszego badania musiało zostać uszczegółowione. Atrakcyjność inwestycyjna rozumiana jest jako zdolność skłonienia do inwestycji poprzez oferowanie kombinacji korzyści lokalizacji możliwych do osiągnięcia w trakcie prowadzenia działalności gospodarczej. Wynikają one ze specyficznych cech obszaru, w którym działalność rozwijana jest działalność gospodarcza. Korzyści te określane są mianem czynników lokalizacji. O atrakcyjności inwestycyjnej danego obszaru decyduje, zatem, zestaw czynników lokalizacji. Obszary oferujące optymalną kombinację czynników lokalizacji są atrakcyjne inwestycyjnie, gdyż pozwalają na redukcję nakładów inwestycyjnych i bieżących kosztów funkcjonowania przedsiębiorstwa, ułatwiają maksymalizację zysków oraz zmniejszając ryzyko niepowodzenia inwestycji. Tak rozumiana atrakcyjność inwestycyjna jest przedmiotem analizy przeprowadzonej w niniejszym opracowaniu.

Różnorodność i specyfika działalności gospodarczej powoduje, że w zależności od jej rodzaju, branży, a nawet sposobu funkcjonowania poszczególnych przedsiębiorstw preferowane są różne czynniki lokalizacji. Nie można zatem mówić o absolutnej atrakcyjności inwestycyjnej obszarów. Dlatego też próbując uściślić jej ocenę w analizie uwzględniono specyficzne czynniki lokalizacji dla trzech najistotniejszych, z punktu widzenia napływających inwestycji, rodzajów działalności gospodarczej - przemysłowej, usługowej i zaawansowanej technologicznie. Jednocześnie, zdając sobie sprawę z istnienia grupy uniwersalnych czynników lokalizacji, dokonano również oceny atrakcyjności inwestycyjnej pod tym kątem.

² Czytelników zainteresowanych szczegółowymi problemami odsyłamy do wcześniejszych edycji opracowania.

Ogólna ocena atrakcyjności inwestycyjnej przeprowadzona została w układzie województw - jednostek będących nie tylko administracyjnie wydzielonymi fragmentami terytorium Polski, ale również wspólnotami samorządowymi o coraz większych kompetencjach w zakresie kierowania rozwojem społeczno-gospodarczym. Ocenę atrakcyjności inwestycyjnej w zależności od rodzaju działalności gospodarczej przeprowadzono natomiast w układzie podregionów. Są to jednostki mające jedynie charakter statystyczny, składające się z powiatów. Jest ich 45, ale dla potrzeb niniejszego raportu podregiony-duże miasta takie jak: Kraków, Łódź, Poznań, Trójmiasto, Warszawa, Wrocław połączono z jednostkami otaczającymi. W rezultacie ocenie poddano 39 jednostek.

Ocena atrakcyjności inwestycyjnej wymaga zastosowanie szerokiego spektrum wskaźników opisujących możliwie dokładnie poszczególne czynniki lokalizacji. W niniejszym raporcie przeanalizowano kilkadziesiąt zmiennych - było to podstawą dla oceny przestrzennego zróżnicowania poszczególnych korzyści (czynników) lokalizacji takich jak: dostępność transportowa, koszty pracy, wielkość i jakość zasobów pracy, chłonność rynku zbytu, poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej, społecznej, poziom rozwoju gospodarczego, poziom bezpieczeństwa powszechnego.

Poszczególne czynniki odgrywają różną rolę w procesie lokalizacji inwestycji. Jest ona uwarunkowana rodzajem działalności gospodarczej, wielkością firmy, pochodzeniem kapitału jak również przyczynami pozaekonomicznymi. Dla oceny atrakcyjności inwestycyjnej w ramach poszczególnych rodzajów działalności gospodarczej jak i dla potrzeb oceny ogólnej dobrano specyficzne wagi poszczególnych czynników lokalizacji, podkreślając różne ich znaczenie dla lokalizacji odmiennych inwestycji.

Tabl. 1. Czynniki i ich znaczenie dla atrakcyjności inwestycyjnej podregionów i województw

	Podregiony			Województwa
	Przemysł	Usługi	Zaawansowane technologie	
Czynniki	Wagi (w proc.)			
Dostępność transportowa	20	10	20	20
Koszty pracy	15	15		25
Wielkość i jakość zasobów pracy	40	25	30	
Chłonność rynku zbytu (instytucjonalnego) ³		20	10	15
Poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej	15	10	10	10
Poziom rozwoju infrastruktury społecznej			10	5
Poziom rozwoju gospodarczego	2	5	5	
Stopień ochrony i stan środowiska przyrodniczego	5	7	7	
Poziom bezpieczeństwa powszechnego	3	8	8	5
Aktywność regionów wobec inwestorów				20
Łącznie	100	100	100	100

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Celem raportu jest możliwie jak najwierniejsze oddanie zróżnicowania atrakcyjności inwestycyjnej z uwzględnieniem najaktualniejszych trendów w tym zakresie. Dlatego w każdej edycji raportu mają miejsce nieznaczne modyfikacje zastosowanych wskaźników. W niniejszym raporcie dodano zmienną, obrazującą zróżnicowanie deficytu wykwalifikowanych pracowników mierzonej udziałem wolnych miejsc pracy w liczbie miejsc pracy ogółem lub liczbą ofert pracy w stosunku do liczby bezrobotnych. Z uwagi na uzyskanie prawa

³ Ocena atrakcyjności inwestycyjnej podregionów uwzględnia jedynie chłonność rynku instytucjonalnego. W charakterystyce województw uwzględniono także chłonność rynku detalicznego.

do organizacji EURO 2012 doceniono wysiłek samorządów lokalnych i regionalnych włożony w te zabiegi, jak i efekt promocyjny wiążący się z organizacją takich imprez. W efekcie zmodyfikowane zostały nieznacznie wskaźniki syntetycznie opisujące wielkość i jakość zasobów pracy oraz aktywność województw wobec inwestorów. W tym zakresie porównania obecnych pozycji poszczególnych województw z wynikami zeszłorocznymi mogą być nieznacznie zniekształcone, co nie wyklucza jednak porównań innych aspektów jak również syntetycznego wskaźnika atrakcyjności inwestycyjnej.

3. Grapy czynników atrakcyjności inwestycyjnej w ujęciu regionalnym

Atrakcyjność inwestycyjna, w zależności czy określana jest dla kraju, regionu lub konkretnej nieruchomości wymaga zastosowania odmiennych kryteriów oceny⁴. Poniżej przedstawiono i krótko scharakteryzowano kryteria oceny atrakcyjności inwestycyjnej województw i podregionów. Łącznie wyróżniono dziewięć kryteriów.

3.1. Dostępność transportowa

Rola dostępności transportowej w kształtowaniu atrakcyjności wiąże się z:

- umożliwieniem dostaw surowców i komponentów niezbędnych do produkcji,
- umożliwieniem dostarczenia produktów finalnych do odbiorców,
- zapewnieniem warunków transportu pasażerskiego umożliwiającego bezpośrednie spotkania ze dostawcami, współpracownikami, klientami, doradcami.

Ocena dostępności transportowej wymaga przyjęcia punktu odniesienia, względem którego jest ona określana. Dla potrzeb oceny atrakcyjności inwestycyjnej przyjęto następujące odniesienia:

- granica zachodnia, do której mierzono odległość po drogach krajowych uwzględniając obecność autostrad istniejących i planowanych jako elementów ułatwiających transport obecnie lub w przyszłości,
- położenie województw jak i podregionów względem Warszawy,
- położenie podregionów względem ośrodków regionalnych,
- położenie względem międzynarodowych portów lotniczych (podregiony) z uwzględnieniem ich rangi (województwa).

⁴ Wynika to z faktu zróżnicowanego poziomu dostępności informacji statystycznej.

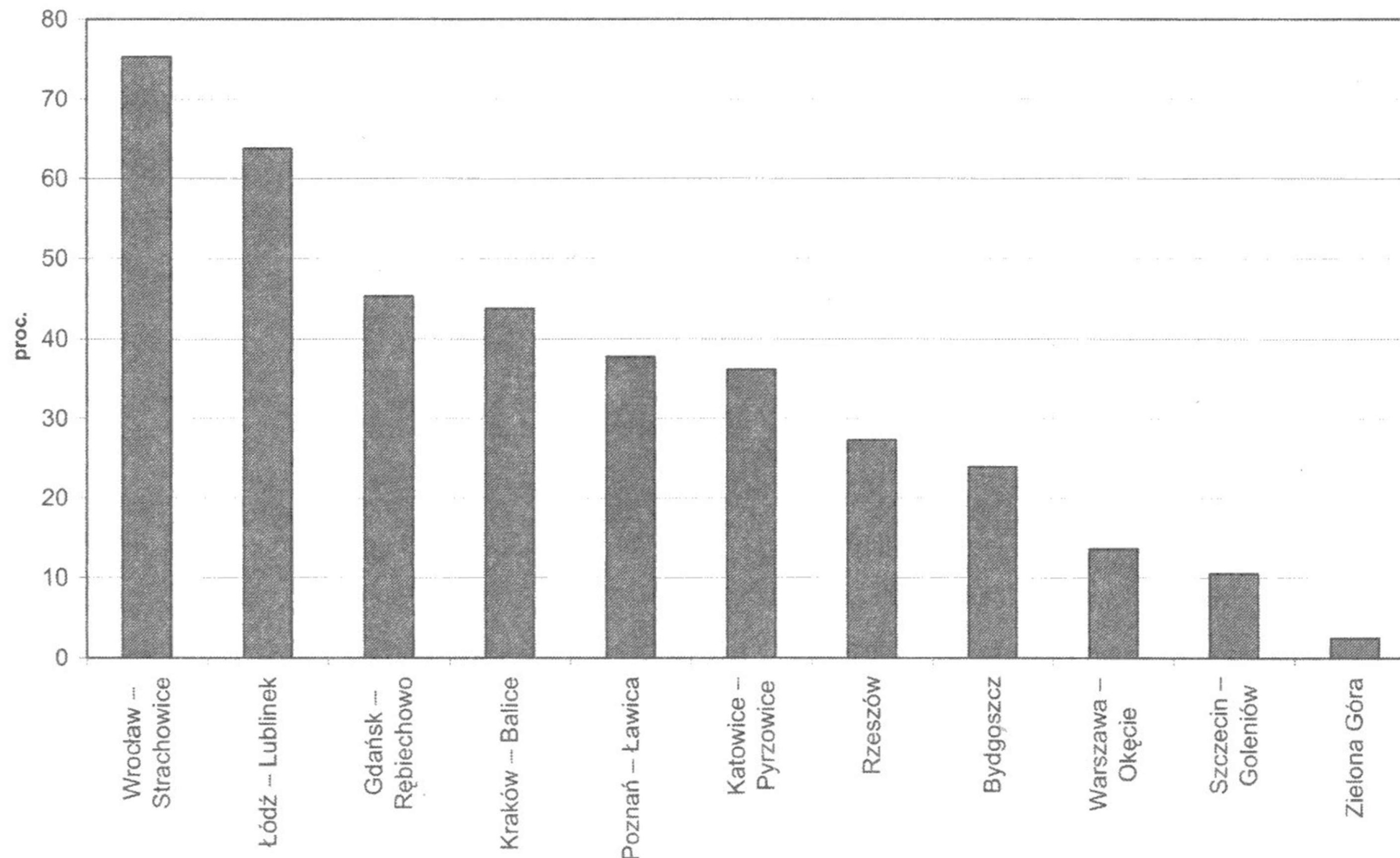

Przyjmując wymienione kryteria pod uwagę wzięto strukturę kierunkową polskiego handlu zagranicznego, rolę stolicy kraju i województw jako ośrodków gospodarczych, rynków zbytu i węzłów komunikacyjnych.

W zależności od rodzaju działalności gospodarczej poszczególne elementy dostępności komunikacyjnej mają inne znaczenie. Na przykład dla działalności przemysłowej zasadnicze znaczenie ma dostępność transportem drogowym (w tym obecność firm spedycyjnych), podczas gdy w przypadku działalności zaawansowanej technologicznie duże znaczenie ma obecność lotniska.

W stosunku do poprzedniej edycji badania (listopad 2006) w zakresie dostępności transportowej odnotowano przede wszystkim:

- brak istotnych zmian w układzie dostępności drogowej; nie oddano do użytku na tyle długich odcinków nowych autostrad, aby zmieniły one dostępność poszczególnych badanych jednostek,
- wzrost intensywności ruchu lotniczego; pojawiły się nowe połączenia; wzrosła również liczba przewożonych pasażerów; w pierwszej połowie 2007 r. polskie porty lotnicze obsłużyły prawie 8,6 mln pasażerów, czyli o 27 proc. więcej niż analogicznym półroczu roku poprzedniego; największą dynamikę wzrostu przekraczającą 60 proc. odnotowano we Wrocławiu i Łodzi; znaczne wzrosty przewozów pasażerskich - o ponad 30 proc. - wystąpiły także w Gdańsku, Krakowie, Poznaniu i Katowicach.

Wykres 1. Dynamika przewozów pasażerskich w polskich portach lotniczych w I półroczu 2007 r, w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego

Źródło: Opracowanie IBnGR na podstawie danych Urząd Lotnictwa Cywilnego.

3.2. Zasoby pracy

Zasoby pracy kształtują atrakcyjność inwestycyjną umożliwiając:

- zatrudnienie odpowiedniej liczby pracowników,
- zatrudnienie pracowników o pożądanym poziomie umiejętności zawodowych i doświadczeniu,
- zatrudnienie pracowników spełniających oczekiwania pracodawców w zakresie cech osobistych (sumienność, odpowiedzialność, uczciwość, inicjatywa),
- ponoszenie kosztów pracy gwarantujących rentowność inwestycji.

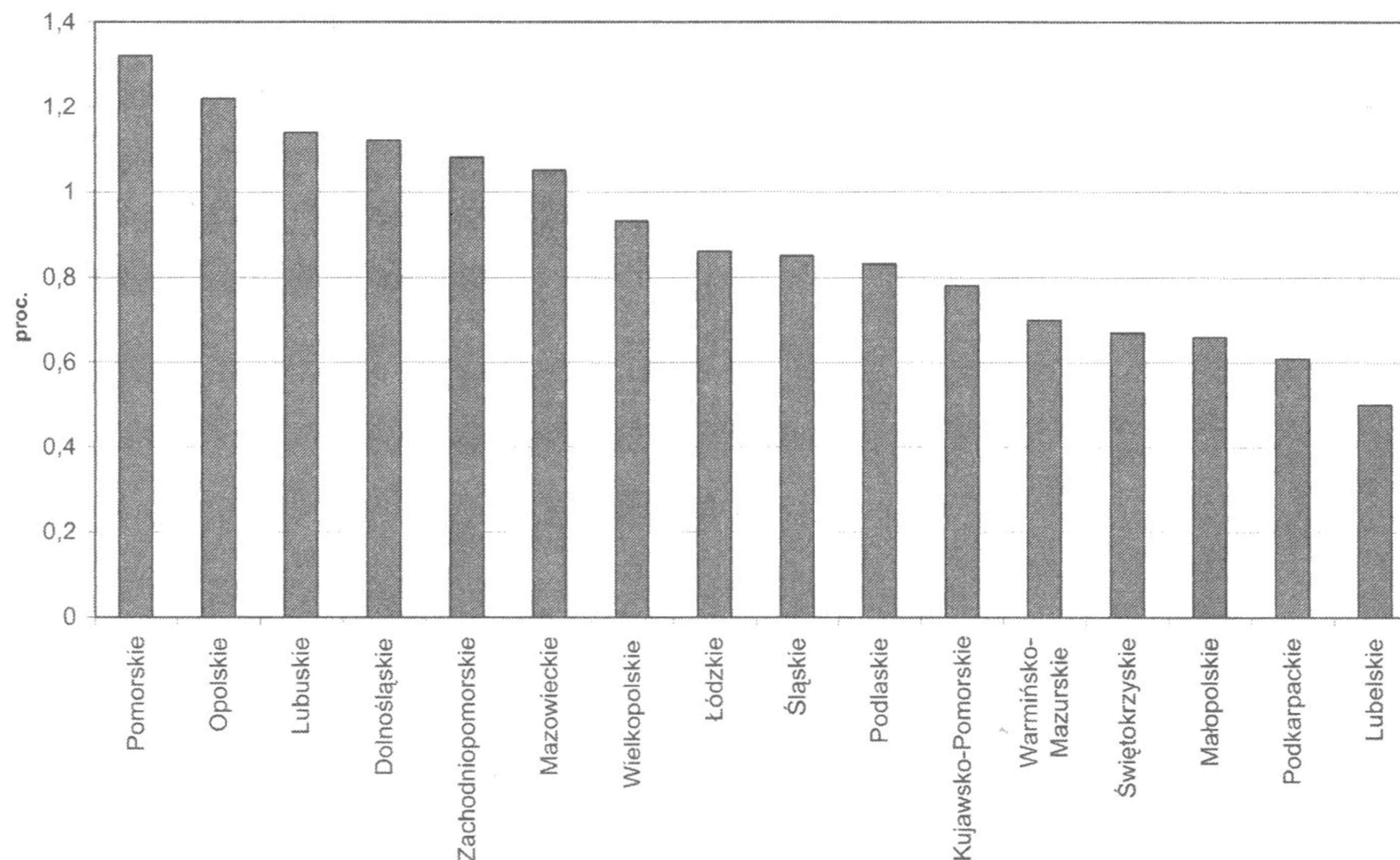
Oceniając zasoby pracy województw i podregionów pod uwagę wzięto następujące czynniki:

- liczba pracujących,
- liczba bezrobotnych,
- liczba wolnych miejsc pracy,
- napływ absolwentów szkół średnich i wyższych,
- wysokość wynagrodzeń.

Analiza wyżej wymienionych aspektów pozwoliła zarówno na ilościową, jak i jakościową ocenę zasobów pracy. W zależności od rodzaju działalności gospodarczej potencjalni inwestorzy poszukują odmiennych cech zasobów pracy. W przypadku działalności produkcyjnej poszukiwani są na przykład absolwenci zasadniczych szkół zawodowych, podczas gdy działalność usługowa w większym stopniu opiera się na pracy osób z wykształceniem średnim lub wyższym.

Zmiany charakterystyki zasobów pracy w układzie województw i podregionów nie podlegają szybkim zmianom. Niemniej jednak zaobserwowano stosunkowo nowe zjawisko związane z pojawieniem się wolnych miejsc pracy, na które nie można znaleźć odpowiednich pracowników. Zjawisko to występuje powszechnie we wszystkich regionach. Najwięcej wolnych miejsc pracy, w stosunku do liczby miejsc pracy ogółem odnotowano w województwie pomorskim i opolskim. Stosunkowo nieduży deficyt pracowników wystąpił w województwie lubelskim a także: podkarpackim, małopolskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim.

Wykres 2. Udział wolnych miejsc pracy w miejscach pracy ogółem w 2006 r.

Źródło: Opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS.

3.3. Chłonność rynku

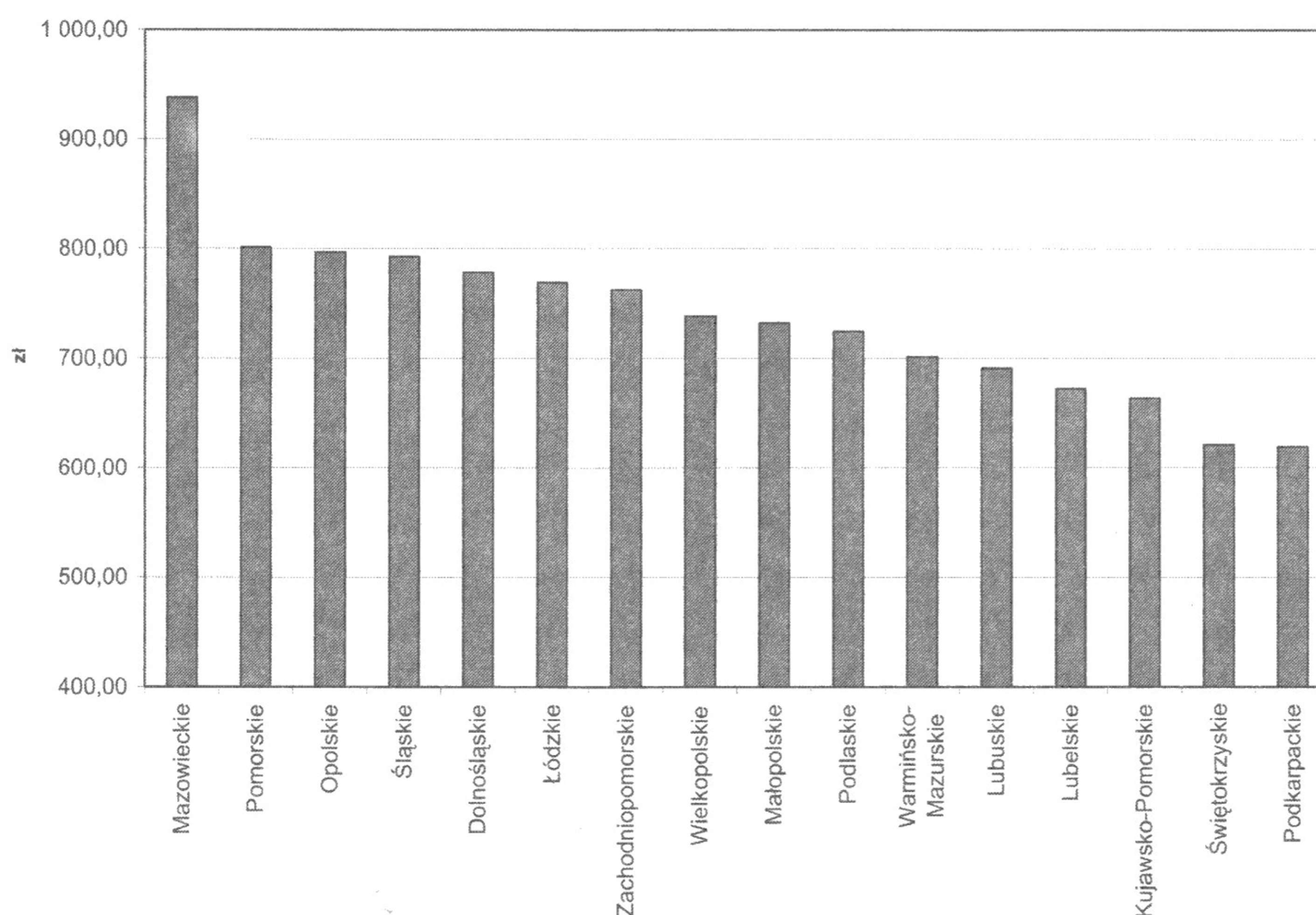
Chłonność rynku kształtuje atrakcyjność inwestycyjną wyznaczając możliwości sprzedaży przez potencjalnego inwestora dóbr usług na rynku regionalnym. Im jest ona większa tym poniesione nakłady inwestycyjne szybciej zostaną zwrócone. Wysoka chłonność rynku regionalnego pozwala również ograniczyć koszt finalny dobra poprzez redukcje kosztów transportu również pozwala zwiększyć dochody.

Dla potrzeb oceny atrakcyjności inwestycyjnej określono następujące elementy chłonności rynku:

- wielkość rynku zbytu,
- zamożność gospodarstw domowych,
- wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw,
- wydatki inwestycyjne samorządów.

W zależności od rodzaju działalności gospodarczej chłonność rynku regionalnego ma odmienne znaczenie. Rola tego czynnika jest z reguły mniejsza w przypadku działalności przemysłowej, której produkty dystrybuowane są na wielu rynkach. Natomiast w przypadku usług, których sprzedaż wymaga bezpośredniego kontaktu z klientem chłonność regionalnego rynku zbytu ma duże znaczenie.

Wykres 3. Przeciętny miesięczny dochód rozporządza lny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w 2005 r.

Źródło: Opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS.

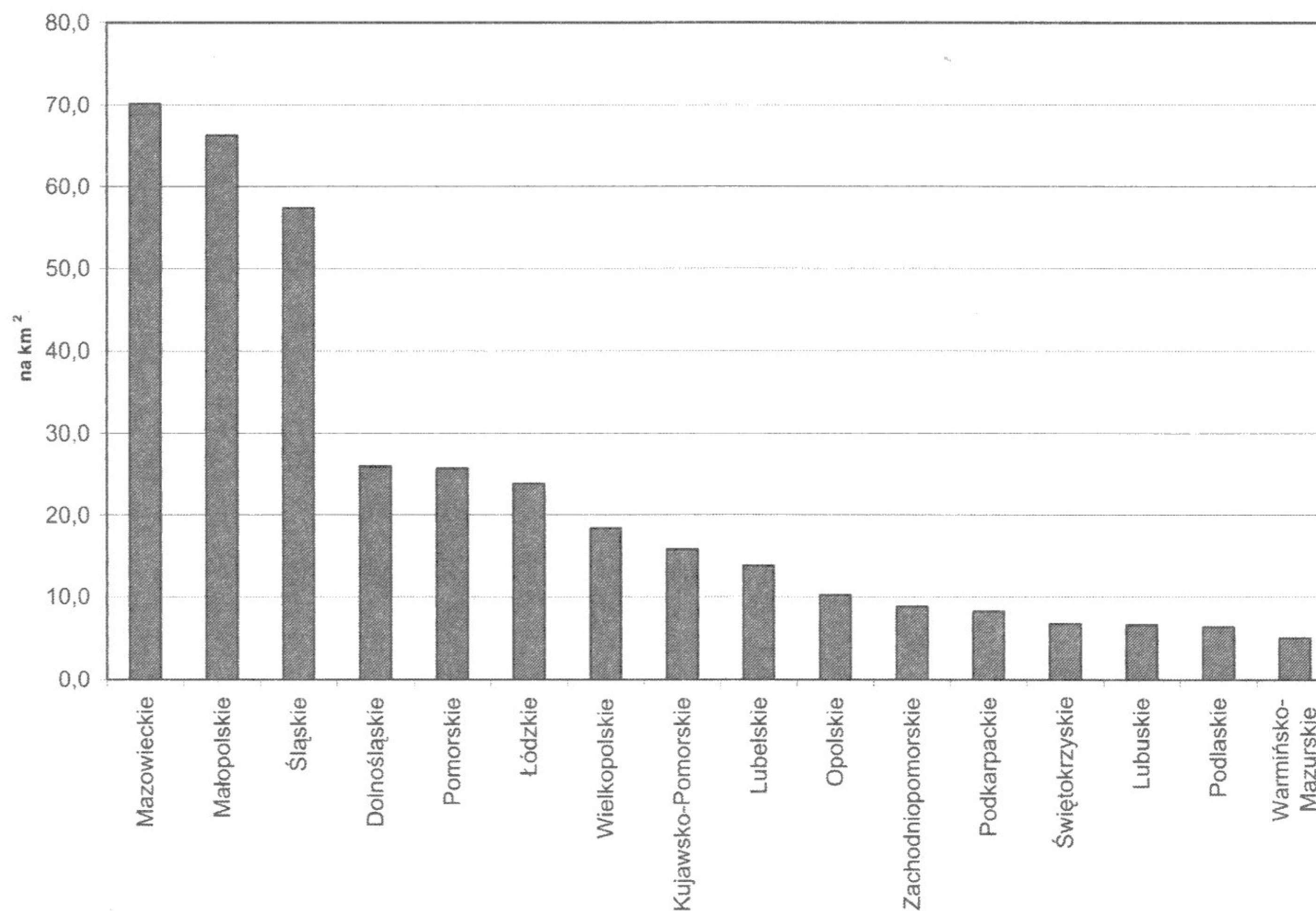
Chłonność rynku jest wyraźnie zróżnicowań regionalnie. W segmencie gospodarstw domowych w 2006 r. najwyższe dochody na osobę odnotowano w województwie mazowieckim oraz pomorskim. Najniższe dochody osiągnęli członkowie gospodarstw domowych w województwie podkarpackim i świętokrzyskim. W stosunku do poprzedniej edycji badania w tym zakresie nie nastąpiły istotne zmiany rankingu województw.

3.4. Infrastruktura gospodarcza

Wpływ infrastruktury gospodarczej na poziom atrakcyjności inwestycyjnej wiąże się z usprawnieniem procesu realizacji inwestycji jak i jej dalszego funkcjonowania. W analizie atrakcyjności inwestycyjnej uwzględniono takie elementy infrastruktury jak:

- gęstość instytucji otoczenia biznesu,
- obecność ośrodków naukowo-badawczych,
- liczba imprez targowo-wystawienniczych,
- funkcjonowanie specjalnych stref ekonomicznych.

Wykres 4. Liczba pracujących w placówkach badawczo-rozwojowych w 2005 r.

Źródło: Opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS.

Poszczególne z wymienionych elementów odgrywają różne role w lokalizacji analizowanych rodzajów działalności gospodarczej. W przypadku działalno-

ści produkcyjnej istotna jest obecność wolnych terenów inwestycyjnych w specjalnych strefach ekonomicznych. Z kolei działalność zaawansowana technologicznie lokalizowana jest z reguły w regionach, w których funkcjonują ośrodki naukowo-badawcze.

Czynnikiem lokalizacji silnie i trwale różnicującym regiony w Polsce jest obecność instytucji naukowo-badawczych. Dobrze wyposażone są w tym względzie trzy województwa: mazowieckie, małopolskie i śląskie. W dużej grupie - liczącej aż siedem województw nasycenie instytucjami naukowo-badawczymi jest natomiast niskie. Szczególnie wyróżniają się w tym względzie województwa: warmińsko-mazurskie, podlaskie, lubuskie i świętokrzyskie.

3.5. Infrastruktura społeczna

Infrastruktura społeczna w pośredni sposób wpływa na poziom atrakcyjności inwestycyjnej poprzez:

- kształtowanie korzystnych warunków życia, przyciągających migrantów, co umacnia wielkość i jakość zasobów pracy,
- tworzenie klimatu otwartości w wymianie poglądów sprzyjającego innowacjom,
- ułatwienie organizacji szkoleń, konferencji, spotkań z klientami.

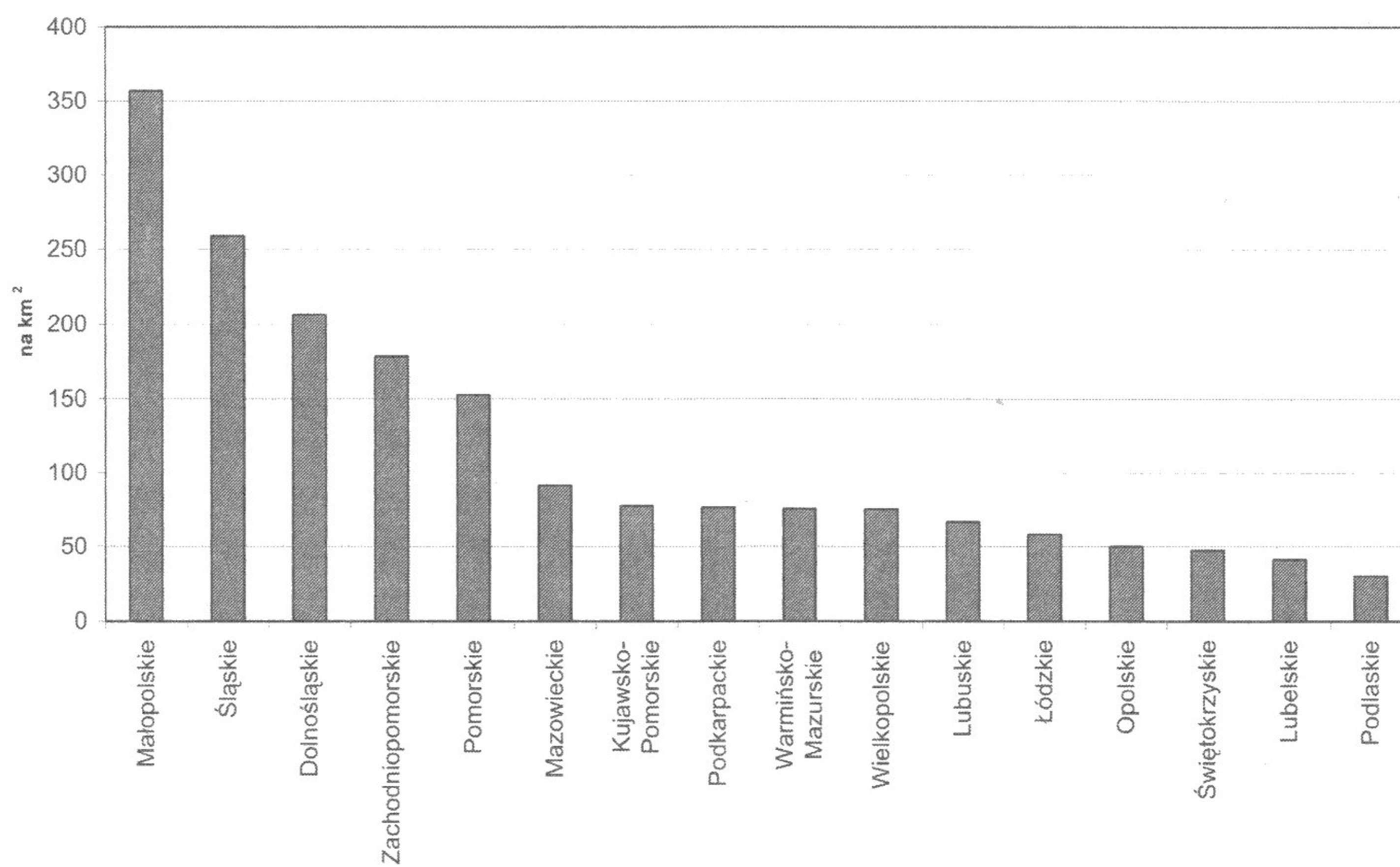
Analizując atrakcyjność inwestycyjną pod uwagę wzięto takie elementy infrastruktury społecznej jak:

- liczba i aktywność instytucji kultury takich jak: teatry, kina, domy kultury,
- nasycenie infrastrukturą hotelową i gastronomiczną.

Infrastruktura społeczna ma istotne znaczenie dla lokalizacji działalności usługowej, a w szczególności zaawansowanej technologicznie, gdyż ta w największym stopniu zależna od dostępności wysokiej jakości kapitału ludzkiego i klimatu społecznego sprzyjającego innowacjom.

Jednym ze wskaźników poziomu rozwoju infrastruktury społecznej jest liczba całorocznych miejsc noclegowych. W tym zakresie trwałą przewagę mają województwa o dobrze rozwiniętej infrastrukturze turystycznej - a więc regiony południowej i północnej Polski. Niski poziom rozwoju infrastruktury hotelowej cechuje przede wszystkim województwa Polski wschodniej.

Wykres 5. Liczba miejsc noclegowych w obiektach całorocznych w 2005 r.

Źródło: Opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS.

3.6. Poziom rozwoju gospodarczego

Wpływ poziomu rozwoju i struktury gospodarki na atrakcyjność inwestycyjną wiąże się przede wszystkim z występowaniem środowiska gospodarczego na odpowiadającym inwestorowi poziomie rozwoju technicznego umożliwiającym nawiązanie kooperacji w zakresie niezbędnych usług jak i dostaw umożliwiających prawidłowe funkcjonowanie inwestycji.

Analizując poziom rozwoju gospodarczego pod kątem atrakcyjności inwestycyjnej pod uwagę wzięto:

- wydajność pracy,
- udział działalności pozarolniczych w strukturze gospodarki,
- obecność spółek z udziałem kapitału zagranicznego.

3.7. Stan środowiska

Wpływ stanu środowiska ma dwojaki wpływ na kształtowanie atrakcyjności inwestycyjnej:

- istnienie obszarów o wysokich walorach środowiska przyrodniczego objętych prawną ochroną znacznie ogranicza możliwości lokalizacji inwestycji,
- znaczny poziom zanieczyszczenia środowiska tworzy wymierne finansowo straty w działalności przedsiębiorstw związane z podwyższoną absencją chorobową, a w skrajnych wypadkach wynikające z przyspieszonego zużycia majątku trwałego (np. korozja),
- wysoki poziom zanieczyszczenia obniża również poziom życia, co negatywnie wpływa na wielkość i jakość zasobów pracy.

Dla potrzeb oceny atrakcyjności inwestycyjnej pod uwagę wzięto takie aspekty stanu środowiska jak:

- wielkość obszarów prawnie chronionych,
- poziom emisji zanieczyszczeń do atmosfery,
- wielkość emisji zanieczyszczeń do wód powierzchniowych i podziemnych.

Stan środowiska przyrodniczego odmiennie wpływa na lokalizację poszczególnych rodzajów działalności gospodarczej. W przypadku przemysłu występowanie obszarów chronionych istotnie zawęża możliwości lokalizacji inwestycji. Z kolei dobry stan środowiska przyrodniczego sprzyja z reguły lokalizacji inwestycji usługowych czy zaawansowanych technologicznie.

3.8. Poziom bezpieczeństwa powszechnego

Wpływ poziomu bezpieczeństwa powszechnego na atrakcyjność inwestycyjną jedynie w niewielkim stopniu przekłada się na wyniki finansowe planowanej inwestycji. Niski poziom bezpieczeństwa powszechnego wiąże się ze zwiększonymi wydatkami na ochronę majątku i pracowników. Rola tego czynnika w kreowaniu atrakcyjności inwestycyjnej w większym stopniu wiąże się z poczuciem bezpieczeństwa osobistego i odpowiedzialnością za najbliższych współpracowników lub ważnych kontrahentów inwestora. Poza tym niski poziom bezpieczeństwa powszechnego:

- może powodować zmniejszenie wielkości i obniżenie jakości zasobów pracy w wyniku migracji spowodowanej pogorszeniem się warunków życia w zakresie poczucia bezpieczeństwa,
- świadczy o występowaniu deficytów kapitału społecznego; niski poziom kapitału społecznego utrudniać zaś może sam proces realizacji inwestycji i jej dalsze funkcjonowanie,
- jest sygnałem występowania patologii społecznych lub słabości systemu władzy.

Dla potrzeb oceny atrakcyjności inwestycyjnej przeanalizowano takie aspekty bezpieczeństwa powszechnego jak:

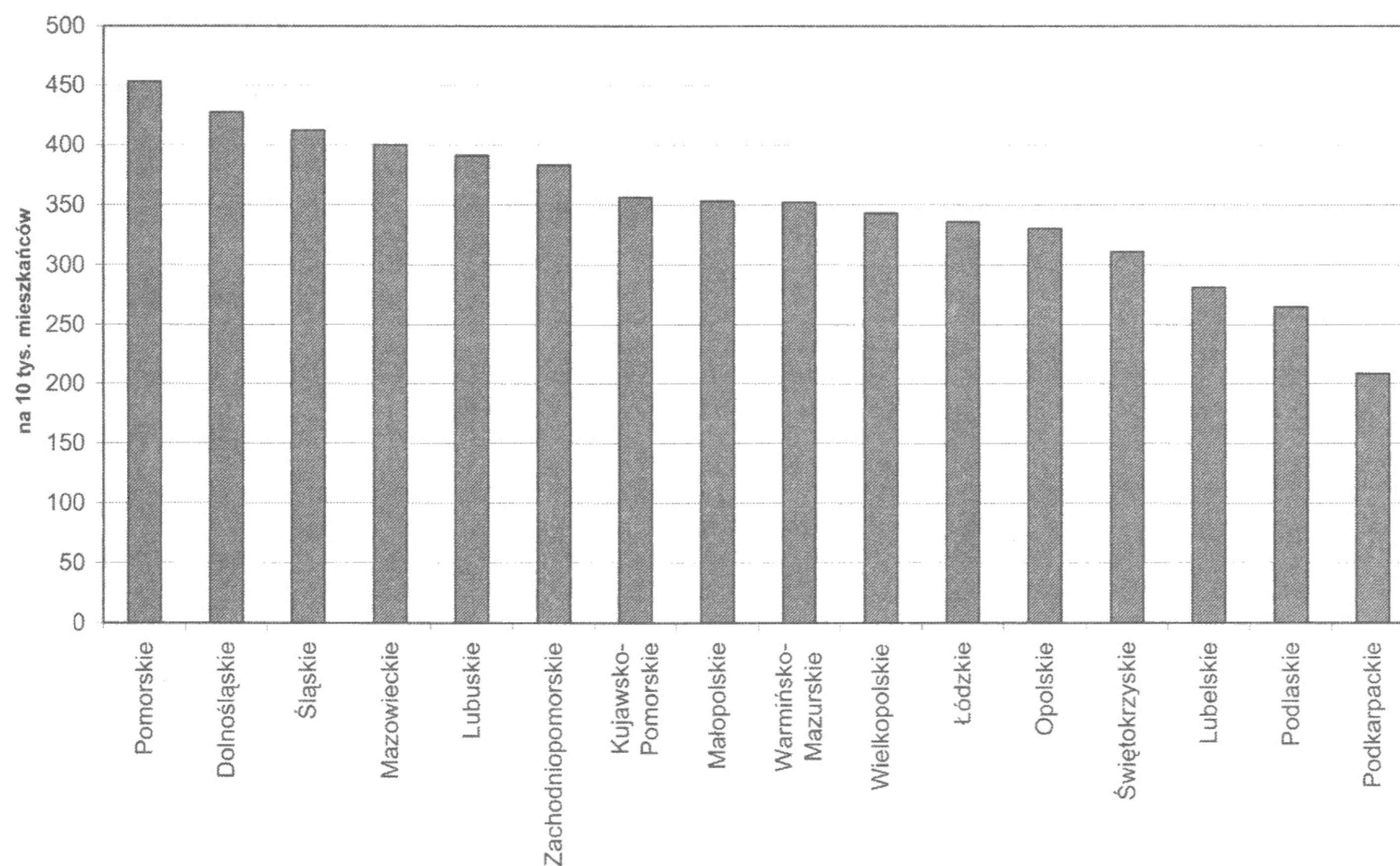
- poziom i strukturę przestępczości,
- poziom wykrywalności przestępstw.

Poziom bezpieczeństwa powszechnego ma nieco większe znaczenie w lokalizacji inwestycji usługowych i zaawansowanych technologicznie, bardziej zależnych od jakości zasobów pracy.

Mimo obserwowanego spadku przestępczości, zróżnicowanie poziomu bezpieczeństwa powszechnego w ujęciu wojewódzkim nie ulega istotnym zmianom. Wysoki poziom przestępczości cechuje regiony znacznie zurbanizowane, położone głównie w zachodniej części kraju takie jak - pomorskie, dolnośląskie, śląskie. Z kolei województwa wschodniej Polski - podkarpackie,

kie, podlaskie, lubelskie cechują się niskim poziomem analizowanego wskaźnika.

Wykres 6. Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2005 r.

Źródło: Opracowanie IBnGR na podstawie danych GUS.

3.9. Aktywność województw wobec inwestorów

Aktywność województw wobec inwestorów rozumiana jest jako zdolność do kreowania wizerunku regionu, jego popularyzacji, a także stworzenia przez władze samorządowe dobrego klimatu dla inwestycji. Analizując atrakcyjność inwestycyjną pod uwagę wzięto takie aspekty aktywności województw jak:

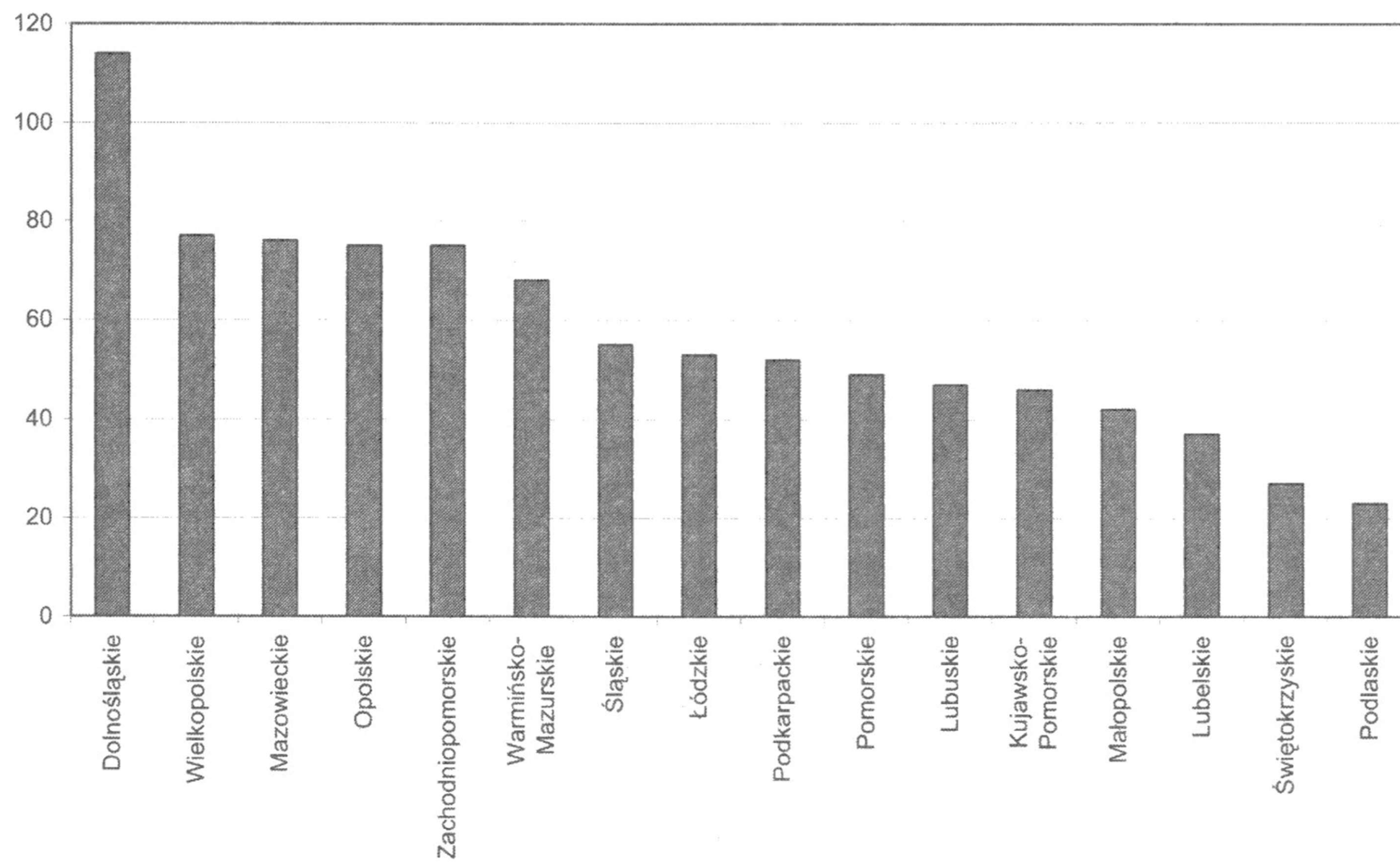
- stopień przygotowania ofert inwestycyjnych,
- działalność informacyjno-promocyjną wobec inwestorów z kraju pochodzenia kapitału, realizowaną przy pomocy stosownego wsparcia, jakiego udzielają województwom polskie placówki za granicą - Wydziały Promocji Handlu i Inwestycji Ambasad RP (WPHil).

W ocenie aktywności województw wobec inwestorów uwzględniono również fakt organizacji, bądź ubiegania się, o ważne imprezy rangi międzynarodowej takie jak EURO 2012 oraz EXPO 2012. Przygotowanie odpowiedniej oferty wymagało dużego wysiłku ze strony samorządów lokalnych i do pewnego stopnia regionalnych. Poza tym regiony, w których odbywać się będą te wydarzenia już teraz są lepiej rozpoznawalne, częściej pojawiają się w mediach. Organizacja wymienionych imprez daje również gwarancję dokończenia w terminie najważniejszych inwestycji infrastrukturalnych, które również podniosą atrakcyjność inwestycyjną tych regionów.

Przygotowując niniejszą edycję raportu dokonano próby uzyskania, dla potrzeb oceny aktywności województw, opinii przedsiębiorców zagranicznych działających w Polsce oraz opinii izb handlowych związanych z krajami pochodzenia głównej części kapitału zagranicznego o atrakcyjności inwestycyjnej regionów. Niewielki odzew, z jakim spotkała się ta inicjatywa, nie pozwolił jednak na uwzględnienie uzyskanych ocen w procedurze oceny atrakcyjności inwestycyjnej.

Aktywność województw wobec inwestorów jest dość zróżnicowana. Świadczy o tym np. liczba dostępnych atrakcyjnych inwestycyjnie ofert lokalizacyjnych. Jak wskazują dane PAiLZ wyraźnym liderem w tym względzie jest województwo dolnośląskie. Dość znaczna liczba lokalizacji występuje również w czterech województwach: wielkopolskim, mazowieckim, opolskim i zachodniopomorskim. Ranking regionów w omawianym zakresie zamykają dwa województwa: świętokrzyskie i podlaskie.

Wykres 7. Liczba ofert lokalizacyjnych wg województw w październiku 2007 r.

Źródło: Opracowanie IBnGR na podstawie danych PAliZ.

4. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów

4.1. Działalność przemysłowa

Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności przemysłowej określona została w oparciu o analizę siedmiu grup wskaźników cząstkowych, które bezpośrednio lub pośrednio opisują koszty produkcji - element kluczowy podejmowania decyzji przez inwestora. Do grup czynników lokalizacji mających duży i mierzalny wpływ na koszty produkcji zaliczono:

- wielkość zasobów pracy,
- dostępność transportową,
- wysokość kosztów pracy,
- poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej.

Wpływ pozostałych trzech grup czynników na koszty produkcji:

- stopnia ochrony środowiska przyrodniczego,
- poziomu bezpieczeństwa powszechnego,
- poziomu rozwoju gospodarki,

ma charakter pośredni i związany jest np. z możliwościami kooperacji czy niemożnością wykorzystania optymalnej lokalizacji z uwagi na jej położenie na obszarach chronionych. W sąsiedztwie tego typu obszarów rośnie również ryzyko uwikłania się w konflikt na tle gospodarowania zasobami środowiska, który zaszkodzić może wizerunkowi inwestora. Finansowe rezultaty takich zdarzeń są jednak trudne do uwzględnienia w kategoriach kosztów produkcji.

Przy przyjęciu wymienionych kryteriów dokonano klasyfikacji podregionów pod względem atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej. Podregiony podzielone zostały na cztery klasy atrakcyjności liczące pod dziesięć (w przypadku ostatniej klasy - dziewięć) jednostek. Wśród czołowej dziesiątki znalazły się podregiony położone głównie w południowej części Polski, cechujące się długimi tradycjami przemysłowymi, a co za tym idzie

dobrze rozwiniętym sektorem przedsiębiorstw produkcyjnych, specjalistycznym rykiem pracy oraz względnie dobrą, dzięki autostradzie A-4, dostępnością transportową. W stosunku do poprzedniej edycji badania skład grupy najbardziej atrakcyjnych podregionów nie uległ zmianie. W jego obrębie nastąpiły jednak pewne przesunięcia. Wyraźnie awansował podregion wrocławski, rzeszowsko-tarnobrzeski i częstochowski. Dość znaczny spadek odnotowano jedynie w przypadku podregionu legnickiego.

Mapa 1. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności przemysłowej w 2007 r.

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Tabl. 2. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności przemysłowej w latach 2005-2007

Podregion	Pozycja 2005	Pozycja 2006	Pozycja 2007
centralny śląski	1	1	1
rybnicko-jastrzębski	2	2	2
jeleniogórsko-wałbrzyski	4	3	3
rzeszowsko-tarnobrzeski	6	6	4
bielsko-bialski	5	4	5
wrocławski	7	9	6
częstochoowski	11	10	7
łódzki	9	7	8
legnicki	8	5	9
krakowsko-tarnowski	3	8	10

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Charakterystyka dziesięciu podregionów o najwyższej atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej pozwala na uwydatnienie atutów, które zdecydowały o ich wysokiej pozycji.

Podregion centralny śląski

Podregion centralny śląski jest liderem rankingu. Zdecydowały o tym:

- największe zasoby pracy, które charakteryzują się jednocześnie najwyższą, z punktu widzenia działalności przemysłowej, jakością; w stosunku do roku poprzedniego podregion centralny śląski w tej kategorii nie zmienił swojej pozycji w rankingu,
- bardzo dobra dostępność transportowa związana z istnieniem autostrady A-2, planowanym węzłem autostradowych (A-1 i A-2), funkcjonowaniem międzynarodowego lotniska i dużą gęstością sieci drogowej,
- bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura gospodarcza (2. pozycja w tym i 1 w zeszłym roku), będąca efektem bardzo dobrej kondycji Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,

- wysoki poziom rozwoju gospodarki, plasujący podregion w tegorocznym zestawieniu na pozycji 4. (w roku ubiegłym - pozycja 3.),
- bardzo niski stopień ochrony środowiska przyrodniczego (3. pozycja w tegorocznym i ubiegłorocznym zestawieniu).

Negatywny wpływ na poziom atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej obszaru centralnego śląskiego wywierają stosunkowo wysokie koszty pracy (36. pozycja w Polsce w stosunku do 38. rok wcześniej) i bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (38. pozycja - bez zmian w stosunku do roku minionego).

Podregion rybnicko-jastrzębski

Drugą pozycję w rankingu obronił, w stosunku do roku poprzedniego, podregion rybnicko-jastrzębski. Cechuje się on:

- bardzo dobrymi zasobami pracy wykwalifikowanej dla działalności produkcyjnej (2. pozycja - bez zmian),
- dobrą dostępnością transportową (miejsce 15. - bez zmian w stosunku do roku poprzedniego),
- dobrą infrastrukturą gospodarczą (miejsce 15 - znaczny spadek z 4. będący efektem słabych wyników funkcjonowania SSE),
- bardzo wysokim poziomem rozwoju gospodarki (5. pozycja - awans z miejsca 10.),
- niezbyt wysokim stopniem ochrony środowiska przyrodniczego (19. lokata w bieżącym jak i minionym roku).

Słabymi stronami w zakresie atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej są wysokie koszty pracy (pozycja 37. wobec 36. w zeszłorocznym zestawieniu) i niższy od przeciętnego poziom bezpieczeństwa powszechnego (dalsze pogorszenie - spadek z pozycji 26. na pozycję 28).

Podregion jeieniogórsko-wałbrzyski

Po raz drugi z rzędu podregion jeieniogórsko-wałbrzyski zajął 3. pozycję w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej. Zdecydowały o tym:

- bardzo dobra infrastruktura gospodarcza (3. miejsce w rankingu - spadek o jedno miejsce w stosunku do roku ubiegłego), wynikająca z dobrych wyników funkcjonowania wałbrzyskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Invest-Park,
- bardzo niskie koszty pracy (9. miejsce w Polsce - spadek o 4 pozycje).
- dobra dostępność transportowa podregionu (bliskość przejść granicznych, przecięcie najważniejszych dróg krajowych, obecność autostrady A-4) oraz duże zasoby wykwalifikowanej siły roboczej,
- niski stopień ochrony środowiska przyrodniczego (7. pozycja - bez zmian).

Słabą stroną podregionu jest poziom bezpieczeństwa powszechnego. Podregion zajął w tym względzie 23. pozycję - o dwa miejsca gorszą niż przed rokiem.

Podregion rzeszowsko-tarnobrzeski

Podregion rzeszowsko-tarnobrzeski zajął 4. pozycję w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej podregionów dla działalności przemysłowej, co oznacza awans o dwa miejsca. Wysoka lokata obszaru to efekt:

- bardzo dobrze rozwiniętej infrastruktury gospodarczej - oferta wolnych terenów inwestycyjnych oraz wyniki funkcjonowania dwóch specjalnych stref ekonomicznych postawiły podregion w roli lidera, a tegoroczny awans (z 6. pozycji) był głównym powodem poprawy atrakcyjności inwestycyjnej całego podregionu,
- bardzo wysokiego poziomu bezpieczeństwa powszechnego (spadek z pozycji 4. na 5.),
- znaczących zasobów pracy (11. pozycja. - spadek o jedno miejsce).

Czynniki, takie jak dostępność transportowa, poziom rozwoju gospodarki i stopień ochrony środowiska przyrodniczego są tu przeciętne, natomiast niekorzystną cechą są nadal wysokie koszty pracy (24. pozycja - poprawa o dwie lokaty).

Podregion bielsko-bialski

Podregion bielsko-bialski zajął 5. pozycję w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej. W poprzedniego roku zajmował 4. miejsce. Atuty podregionu to:

- duże zasoby pracy (4. pozycja w tym i zeszłym zestawieniu),
- wysoki poziom rozwoju gospodarki (7. pozycja - spadek o jedną lokatę).

W zakresie pozostałych czynników lokalizacji podregion cechuje przeciętna sytuacja - zajmuje on miejsca od 19. w przypadku dostępności transportowej do 29. pod względem stopnia ochrony środowiska przyrodniczego. W porównaniu do roku poprzedniego nie odnotowano większych zmian w omawianych przypadkach. Wyjątkiem są koszty pracy, które należą do wysokich (31 lokata - bez zmian).

Podregion wrocławski

Podregion wrocławski, zajmując w rankingu 6. miejsce, polepszył swoją pozycję o trzy lokaty.. Wysoka atrakcyjność inwestycyjna dla działalności przemysłowej wynika z:

- bardzo dobrej dostępności transportowej (spadek z pozycji 7. na 8.), związanej z bliskością granicy zachodniej i południowej, autostradą A-4, planowaną autostradą A-8 stanowiącą obwodnicę Wrocławia, a także z funkcjonowaniem międzynarodowego portu lotniczego,
- dużych zasobów pracy (8. pozycja - bez zmian),

- wysokiego poziomu rozwoju infrastruktury gospodarczej (awans z lokaty 7. na 6.) - ma to niewątpliwie związek z zaliczeniem Wrocławia do Wałbrzyskiej SSE (podstrefa Wrocław). Bardzo wysokiego poziomu rozwoju gospodarki (6. lokata - spadek o 4 pozycje),
- nieznacznego stopnia ochrony środowiska (8. miejsce).

Słabe strony podregionu są typowe dla obszarów, których ośrodkami są duże miasta. Są nimi przede wszystkim wysokie koszty pracy (spadek 32. na 35.) oraz bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (36. miejsce spadek o dwie lokaty).

Podregion częstochowski

Podregion częstochowski zajął 7. lokatę w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej. W stosunku do poprzedniego roku awansował o trzy pozycję. Atutami podregionu są:

- duże zasoby pracy (6. pozycja - bez zmian),
- niski stopień ochrony środowiska przyrodniczego (miejsce 9 - bez zmian).

W zakresie pozostałych czynników lokalizacji podregion cechował się przeciętną sytuacją, zajmując miejsca od 16. do 17. Jediną słabą stroną podregionu jest niska dostępność komunikacyjna (30. lokata - bez zmian).

Podregion łódzki

Ósma lokata, jaką zajmuje podregion łódzki, oznacza pogorszenie pozycji w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej o jedno miejsce. Mimo tego podregion nadal zalicza się do krajowej czołówki o czym zdecydowały:

- duże zasoby pracy (9. pozycja - bez zmian),
- niski stopień ochrony środowiska przyrodniczego (10. lokata),

- dość wysoki poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej (spadek z 8. na 12. miejsce),
- dobra dostępność transportowa związana z budową autostrad i ich węzła w Strykowie (13 lokata - awans o jedną pozycję).

Jedyną wyraźną słabą stroną podregionu jest niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (32. pozycja - awans o 3 lokaty).

Podregion legnicki

Podregion legnicki zanotował największy spadek atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności przemysłowej wśród dziesięciu szczegółowo analizowanych obszarów. Zajmuje on 9. miejsce, podczas gdy rok temu plasował się na 5. pozycji. Mimo tego pozostaje on nadal liczącym się podregionem w przyciąganiu inwestycji przemysłowych. Wynika to z:

- bardzo dobrej dostępności transportowej (5. lokata) wynikającej z bliskości granicy zachodniej do której dostęp ułatwia autostrada A-4,
- bardzo wysokiego poziomu rozwoju infrastruktury gospodarczej (4. miejsce - spadek o jedną lokatę) związanego z dobrymi wynikami Legnickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej,
- dużych zasobów pracy (10. miejsce),
- bardzo wysokiego poziomu rozwoju gospodarki (3. miejsce - bez zmian).

Podstawową słabą stroną podregionu są prawie najwyższe w Polsce koszty pracy (38. lokata - spadek o jedną pozycję) i niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (32. pozycja). Wyraźny spadek pozycji podregionu w rankingu atrakcyjności dla działalności przemysłowej nie wynikał z gwałtownych zmian w zakresie jednego czy dwóch czynników lokalizacji, a był rezultatem niedużego spadku notowanego w kilku aspektach.

Podregion krakowsko-tarnowski

Podregion krakowsko-tarnowski zamyka grupę dziesięciu najbardziej atrakcyjnych obszarów dla działalności przemysłowej. Jego atutami są:

- duże zasoby wykwalifikowanej siły roboczej (5. pozycja - bez zmian),
- bardzo dobra dostępność transportowa (awans z 8. na 7. pozycję),
- wysoki poziom rozwoju gospodarczego (9. lokata - spadek o 2 pozycję).

W zakresie pozostałych czynników lokalizacji podregion krakowsko-tarnowski zajmuje odległą pozycję poniżej 30. miejsca. Osłabiają one istotnie oddziaływanie wymienionych wyżej atutów obszaru.

4.2. Działalność usługowa

Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności usługowej określona została w oparciu o analizę ośmiu grup wskaźników cząstkowych. Do grup czynników lokalizacji mających duży i mierzalny wpływ na koszty działalności usługowej zaliczono:

- wielkość i jakość zasobów pracy,
- chłonność rynku instytucjonalnego,
- koszty pracy,
- dostępność transportową,
- poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej.

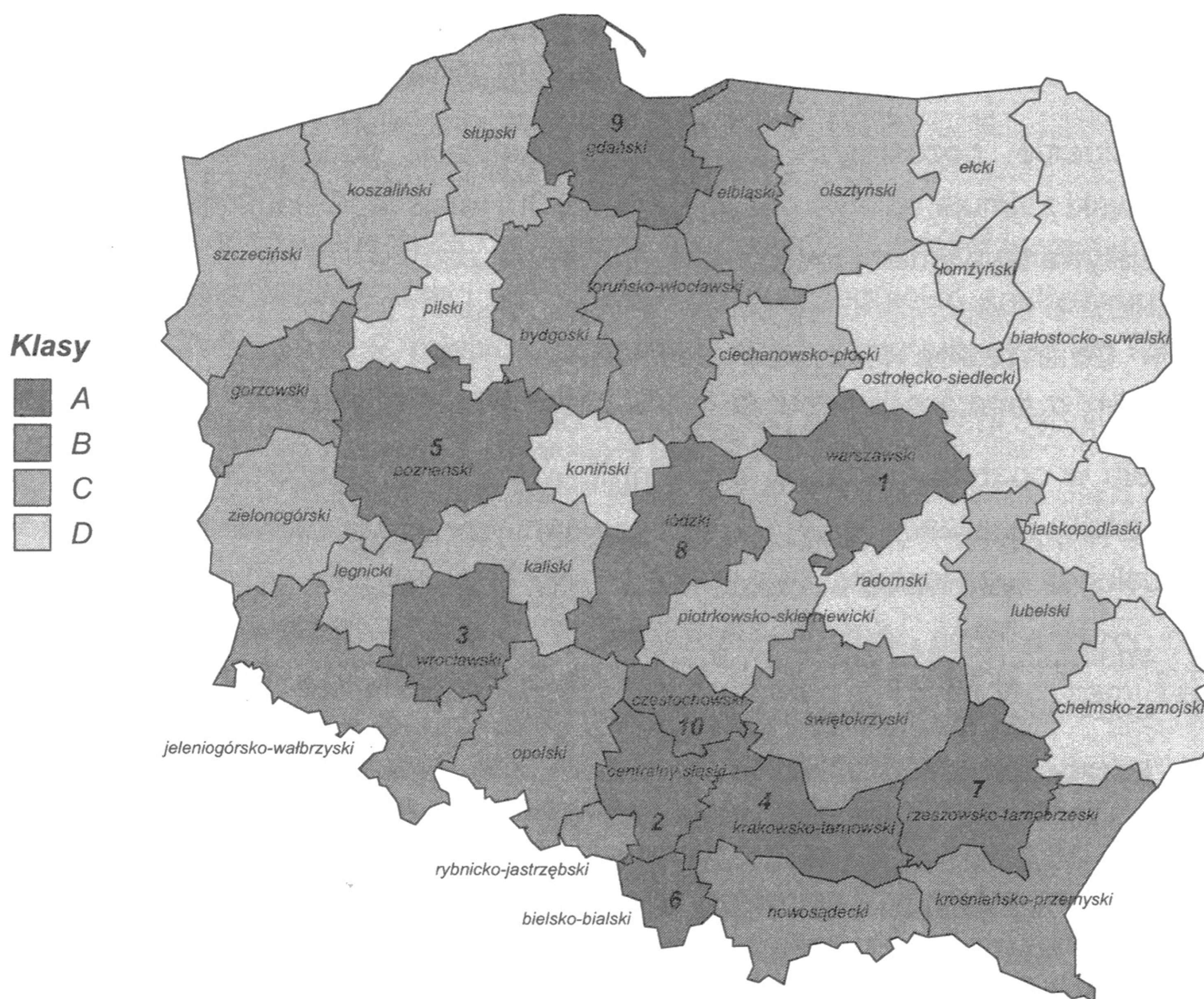
Pozostałe czynniki mają wpływ pośredni:

- poziom rozwoju gospodarki,
- poziom bezpieczeństwa powszechnego,
- stopień ochrony środowiska przyrodniczego.

Analizując wyżej wymienione czynniki dokonano klasyfikacji podregionów pod względem atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej. Podregiony podzielone zostały na cztery klasy atrakcyjności liczące po dziesięć (w przypadku ostatniej klasy - dziewięć) jednostek. W pierwszej dziesiątce

znalazły się regiony metropolitalne, ośrodki o chłonnym rynku, bardzo dobrej dostępności komunikacyjnej (z lotniskami włącznie), o dużych zasobach wysoko wykwalifikowanej siły roboczej i dobrze rozwiniętej infrastrukturze okołobiznesowej - takie, gdzie następuje dynamiczny rozwój usług, szczególnie usług wyższego rzędu.

Mapa 2. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności usługowej w latach 2005-2007

Źródło: Opracowanie IBnGR.

W stosunku do poprzedniej edycji atrakcyjności skład grupy najbardziej atrakcyjnych pod względem rozwoju usług podregionów nie uległ zmianie. Nastąpiły jedynie dwa przesunięcia - podregion rzeszowsko-tarnobrzegi awansował wobec poprzedniej edycji o jedną pozycję (7), a podregion łódzki

- spadł w rankingu o jedną pozycję wobec roku poprzedniego i obecnie plasuje się na pozycji 8.

Tabl. 3. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności usługowej w latach 2005-2007

Podregion	Pozycja 2005	Pozycja 2006	Pozycja 2007
warszawski	1	1	1
centralny śląski	2	2	2
wrocławski	3	3	3
krakowsko-tarnowski	4	4	4
poznański	6	5	5
bielsko-bialski	5	6	6
rzeszowsko-tarnobrzeski	8	8	7
łódzki	9	7	8
gdański	10	9	9
częstochoowski	7	10	10

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Niżej zaprezentowano dziesiątkę najbardziej atrakcyjnych dla podejmowania przez inwestorów działalności usługowej podregionów.

Podregion warszawski

Liderem rankingu, skonstruowanego w oparciu o wyżej wymienione zmienne, został, jak w edycji poprzedniej, podregion warszawski. Obszar ten dysponuje:

- największymi zasobami pracy cechującymi się jednocześnie najwyższą jakością z punktu widzenia analizowanego rodzaju działalności. W stosunku do roku poprzedniego podregion warszawski w tej kategorii nie zmienił swojej pozycji,
- największą w Polsce chłonnością rynku zbytu, co z punktu widzenia działalności usługowej, cechującej się silną orientacją rynkową, jest bardzo ważnym czynnikiem atrakcyjności inwestycyjnej; wobec rankingu zeszłorocznego pozycja podregionu nie uległa zmianie,

- bardzo dobrą w Polsce dostępnością transportową - w zakresie tego kryterium podregion zajął drugie miejsce; tak wysoka pozycja wynika przede wszystkim z obecności największego w Polsce lotniska międzynarodowego, dużej liczby szybkich pasażerskich połączeń kolejowych w układzie krajowym, jak i międzynarodowym oraz centralnego położenia w układzie głównych dróg kołowych; wobec edycji zeszłorocznej podregion nie zmienił swojej pozycji,
- bardzo wysokim poziomem rozwoju infrastruktury otoczenia biznesu; pod tym względem podregion warszawski plasuje się na 5. miejscu w Polsce (poprawa pozycji o 1 wobec roku poprzedniego),
- bardzo wysokim poziomem rozwoju gospodarki; czynnik ten ułatwia rozpoczęcie działalności oraz nawiązanie więzów kooperacyjnych.

Negatywny wpływ na poziom atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej wywierają najwyższe w Polsce koszty pracy (trzeci raz z rzędu ostatnia pozycja w rankingu). Podobnie negatywnie oddziałuje poziom bezpieczeństwa powszechnego (również ostatnia pozycja wobec przedostatniej w poprzednim rankingu). Sytuacja w zakresie stanu środowiska przyrodniczego jest przeciętna (24. pozycja wobec 21. w poprzedniej edycji).

Podregion centralny śląski

Drugie miejsce w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej zajął podregion centralny śląski. Cechują go:

- bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura gospodarcza, w tym bardzo duża powierzchnia wolnych terenów inwestycyjnych w specjalnej strefie ekonomicznej (pozycja 3 wobec 1 w zeszłorocznym rankingu),
- bardzo duże zasoby pracy, w tym zasoby pracowników wysoko wykwalifikowanych (miejsce 2. - bez zmian),
- bardzo duża chłonność rynku zbytu (pozycja 2. - bez zmian),
- bardzo korzystne położenie pod względem transportowym (pozycja 6 - bez zmian).

Słabą stroną podregionu w zakresie czynników atrakcyjności inwestycyjnej są bardzo wysokie, jak na polskie warunki, koszty pracy (miejsce 37. w tegorocznej jak i ubiegłej edycji), niski stan środowiska przyrodniczego (pozycja 38. wobec 37. w zeszłym roku) i bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 38. - bez zmian).

Podregion wrocławski

Podregion wrocławski zajmuje trzecie miejsce w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej. Lokatę tę zawdzięcza przede wszystkim:

- bardzo dużym i wykwalifikowanym zasobom pracy stawiającym obszar na 3. pozycji w kraju, tak w obecnej jak i w ubiegłorocznej edycji rankingu
- bardzo wysokiemu poziomowi rozwoju infrastruktury gospodarczej związanemu z dużą gęstością podmiotów otoczenia biznesu (pozycja 3. - bez zmian),
bardzo dobrej dostępności transportowej (pozycja 4. - bez zmian). Wynika to przede wszystkim z położenia w sąsiedztwie granicy zachodniej, a także istnienia autostrady A-4 i funkcjonowania międzynarodowego portu lotniczego,
- bardzo dużej chłonności rynku instytucjonalnego, która w stosunku do roku poprzedniego uległa nieznacznej poprawie, (podregion przesunął się z pozycji 6. na 4.),
- wysokiemu poziomowi rozwoju gospodarki,
- relatywnie dobremu stanowi środowiska przyrodniczego (13. miejsce - bez zmian).

Słabą stroną obszaru są nadal bardzo wysokie koszty pracy stawiające podregion, jak w zeszłym roku, na pozycji 34. oraz bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (36. pozycja wobec 34.).

Podregion krakowsko-tarnowski

Na czwartej pozycji w rankingu znalazł się podregion krakowsko-tarnowski. Podregion charakteryzuje się:

- bardzo dużymi zasobami pracy oraz ich wysoką jakością (4. miejsce bez zmian wobec rankingu zeszłorocznego),
- bardzo dużą chłonnością rynku (5. pozycja bez zmian),
- bardzo dobrą dostępnością transportową (8. miejsce bez zmian),
- stosunkowo dobrze rozwiniętą infrastrukturą gospodarczą (poprawa wobec rankingu poprzedniego o 2. pozycje do pozycji 15.); jest to wynikiem coraz większego zaangażowania inwestorów w specjalnej strefie ekonomicznej,
- wysokim poziomem rozwoju gospodarki (pozycja 9.).

W porównaniu do obszarów wyżej notowanych w rankingu podregion krakowsko-tarnowski odznacza się niższymi, choć i tak wysokimi kosztami pracy (32. miejsce bez zmian).

Słabą stroną jest, charakterystyczny dla wszystkich podregionów, które znalazły się w czołówce rankingu, bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego, choć wobec roku poprzedniego nastąpiła nieznaczna poprawa (pozycja 34. wobec 36.).

Podregion poznański

Piąte miejsce w rankingu zajął podregion poznański. Podregion poznański wyróżnia się:

- bardzo dobrą dostępnością transportową; pod tym względem zajmuje 3. miejsce w Polsce i pozycja ta wobec rankingu zeszłorocznego nie uległa zmianie; o tak wysokiej lokacie decyduje rola Poznania jako ważnego węzła transportu drogowego, kolejowego i lotniczego w układzie międzynarodowym i krajowym,

- bardzo dużymi zasobami pracy o wysokiej jakości (5. pozycja - bez zmian),
- wysoką chłonnością rynku lokalnego (7. pozycja - bez zmian),
- mocną stroną obszaru jest także ponadprzeciętny poziom rozwoju gospodarczego (pozycja 13. wobec 11.) oraz dobrze rozwinięta infrastruktura gospodarcza (pozycja 14. - bez zmian) - oprócz lokalnego czy regionalnego ma ona również znaczenie krajowe i międzynarodowe wynikające z intensywnej działalności targowo-wystawienniczej prowadzonej w Poznaniu.
- dobrym stanem środowiska przyrodniczego (pozycja 16. - bez zmian).

Słabą stroną podregionu są jednak bardzo wysokie koszty pracy (pozycja 33. w tej edycji i niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (31. miejsce w obu zestawieniach).

Podregion biejsko-bialski

O szóstej pozycji podregionu bielsko-bialskiego w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej zdecydowała:

- wysoka chłonność rynku (6. pozycja wobec 4.),
- wielkość i jakość zasobów pracy (6. pozycja - bez zmian),
- wysoki poziom rozwoju gospodarki (6. pozycja - bez zmian).

W przypadku pozostałych czynników atrakcyjności sytuacja jest przeciętna i w stosunku do roku poprzedniego nie odnotowano większych zmian. Minusem są wysokie koszty pracy (29. wobec 30.). Są one jednak mniejsze niż w wyżej sklasyfikowanych podregionach.

Podregion rzeszowsko-tarnobrzeski

Na siódmym miejscu w tegorocznym rankingu uplasował się podregion rzeszowsko-tarnobrzeski, który w tej edycji wyprzedził podregion łódzki. Tak wysoką pozycję zawdzięcza on:

- istotnej poprawie w rozwoju infrastruktury gospodarczej - w tym przypadku podregion przesunął się z pozycji 12. na pozycję 6.; wynika to m.in. z aktywności w ramach specjalnej strefy ekonomicznej,
- poprawie w sferze chłonności rynku lokalnego - wprawdzie przesunięcie tylko o 1 pozycję z 12. na 11.,
- istotnej poprawie w sferze dostępności komunikacyjnej (przesunięcie z pozycji 17. na 12.); podregion zawdzięcza to niezwykle dynamicznemu rozwojowi rynku tanich przewoźników lotniczych, dzięki czemu istotnie wzrósł przewóz pasażerów obsługiwany przez rzeszowskie lotnisko,
- nadal dużym zasobom pracy o wysokiej jakości (pozycja 12. - bez zmian),
- rozwiniętej gospodarce (pozycja 12.),
- bardzo wysokiemu poziomowi bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 5 choć spadek z 4.).

Czynnikiem zmniejszającym atrakcyjność inwestycyjną podregionu dla działalności usługowej jest zły stan środowiska przyrodniczego (28. miejsce - bez zmian). Koszty pracy należą do przeciętnych (22. miejsce - bez zmian).

Podregion łódzki

Podregion łódzki zajmuje w tegorocznym zestawieniu pozycję ósmą. Spadek o jedną pozycję wobec pozostałych podregionów wynikał z jednej strony z dynamicznego rozwoju podregionu rzeszowsko-tarnobrzeskiego, a z drugiej z:

- pogorszenia w sferze kosztów (spadek z pozycji 18. na 21.),
- pogorszenia poziomu rozwoju gospodarki (spadek z pozycji 12. na 16.),
- nieznacznego pogorszenia w sferze infrastruktury gospodarczej (spadek z pozycji 19. na 20.).

Podregion łódzki nadal jednak cechuje się:

- bardzo dobrą dostępnością transportową (pozycja 1 - bez zmian) - jest to efekt budowy kolejnych odcinków autostrad A-1 i A-2 oraz rozwoju transportu lotniczego; atutem jest centralne położenie podregionu względem pozostałych obszarów Polski oraz niewielka odległość od stolicy kraju,
- bardzo dużymi zasobami pracy o ponadprzeciętnej jakości (pozycja 7 - bez zmian),
- dużą chłonnością rynku (10. miejsce - bez zmian).

Słabą stroną podregionu jest bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego stawiający podregion na 35. miejscu w kraju (bez zmian wobec zeszłorocznej edycji). W sferze ochrony środowiska podregion cechuje się pozycją przeciętną (17- bez zmian)

Podregion gdański

Dziewiąte miejsce w grupie podregionów o najwyższej atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej zajmuje podregion gdański. Wobec rankingu zeszłorocznego podregion nie zmienił swojej pozycji.

Nadal cechuje go:

- bardzo wysoki stan środowiska przyrodniczego (pozycja 3.), co jest bodźcem dla lokalizacji inwestycji w branży hotelowej i gastronomicznej,
- bardzo dobra dostępność komunikacyjna (pozycja 9.), utrzymana dzięki dynamicznemu rozwojowi lotniczych przewozów pasażerskich oraz budowie autostrady,
- bardzo wysoka chłonność lokalnego rynku (pozycja 9.),
- bardzo wysoki poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej (pozycja 8.)

Minusem są nadal bardzo wysokie koszty pracy (pozycja 35.) oraz bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 37.). Zaobserwowano nieznaczne pogorszenie sytuacji w sferze wielkości i jakości zasobów pracy

(spadek z pozycji 8. na 9.) oraz pogorszenie w sferze poziomu rozwoju gospodarczego (spadek z pozycji 5. na 7.).

Podregion częstochowski

Dziesiątkę podregionów o najwyższej atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności usługowej zamyka podregion częstochowski., który nie zmienił swojej pozycji wobec rankingu zeszłorocznego. Jest to obszar o:

- bardzo dużych zasobach pracy (poprawa wobec rankingu zeszłorocznego z pozycji 9. na 8.),
- wysokim poziomie rozwoju gospodarczego (pozycja 15.),
- stosunkowo wysokiej chłonności rynku (pozycja 12.),
- niskich kosztach pracy (pozycja 12.),
- dobrym dostępie komunikacyjnym (pozycja 13.),
- ponadprzeciętnym poziomie bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 17.).

Jedyną słabą stroną podregionu częstochowskiego w zakresie czynników lokalizacji jest nadal bardzo niski (35. miejsce) poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej.

4.3. Działalność zaawansowana technologicznie

Podstawę pomiaru poziomu atrakcyjności inwestycyjnej podregionów dla działalności w branży wysokich technologii stanowią dwie grupy wskaźników. Pierwszą z nich tworzą bezpośrednie czynniki lokalizacji, do których zaliczono:

- dostępność transportową,
- chłonność rynku,
- jakość zasobów pracy,
- infrastrukturę gospodarczą.

Drugą grupę stanowią czynniki pośrednio wpływające na poziom atrakcyjności inwestycyjnej. Tworzą ją:

- poziom rozwoju gospodarczego,
- jakość środowiska przyrodniczego,
- infrastruktura społeczna,
- stan bezpieczeństwa powszechnego.

Mapa 3. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie w latach 2005-2007

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Wobec poprzedniej edycji rankingu z pierwszej dziesiątki wypadły dwa podregiony: legnicki (9. pozycja w poprzedniej edycji) i szczeciński (10.

pozycja w edycji 2006). Natomiast awansowały podregiony: jeleniogórsko-wałbrzyski (z pozycji 13. na 9.) oraz podregion opolski (z pozycji 12. na 10.).

Tabl. 4. Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie w latach 2005-2007

Podregion	Pozycja 2005	Pozycja 2006	Pozycja 2007
warszawski	1	1	1
wrocławski	2	2	2
centralny śląski	3	3	3
krakowsko-tarnowski	4	4	4
poznański	5	5	5
gdański	7	6	6
łódzki	8	8	7
bielsko-bialski	6	7	8
jeleniogórsko-wałbrzyski	20	13	9
opolski	10	12	10

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Podregion warszawski

Zdecydowanym liderem rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności zaawansowanej technologicznie jest podregion warszawski. O czołowej pozycji zdecydowały w pierwszym rządzie wysokie wartości wskaźników w kategorii bezpośrednich czynników lokalizacji, w tym przede wszystkim najwyższe w kraju:

- zasoby wykwalifikowanej pracy,
- chłonność rynku instytucjonalnego.

O najwyższej lokacie zdecydowały dodatkowo:

- bardzo dobra dostępność komunikacyjna (pozycja 3. - bez zmian),
- bardzo dobra infrastruktura gospodarcza (poprawa z pozycji 5. na 4.),
- bardzo wysoki poziom rozwoju gospodarczego, choć w tym przypadku zaobserwowano spadek z pozycji 1. na 4.

W stosunku do edycji zeszłorocznej zaobserwowano pogorszenie w sferze jakości środowiska naturalnego (spadek z pozycji 21. na 24.). Zdecydowanie negatywną cechą podregionu jest najgorszy stan bezpieczeństwa powszechnego (ostatnia pozycja - bez zmian).

Podregion wrocławski

Na drugim miejscu w rankingu uplasował się podregion wrocławski. Na tak dobrą lokatę podregionu wpłynęły:

- najwyższy wśród podregionów poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej (pozycja 1 w zeszłorocznym i tegorocznym rankingu),
- poprawa w sferze i tak wysokiej chłonności rynku instytucjonalnego (przesunięcie z pozycji 6. na 4.),
- nadal wysoka jakość zasobów pracy (pozycja 3.),
- bardzo dobra komunikacja (pozycja 4.),
- bardzo wysoki poziom rozwoju gospodarczego (pozycja 8.),
- dobra infrastruktura społeczna (choć spadek z pozycji 9. na 11.),
- wysoka jakość środowiska naturalnego (choć przesunięcie z pozycji 11. na 13.).

Niewątpliwym negatywem lokalizacji jest niski poziom bezpieczeństwa powszechnego, który wobec rankingu poprzedniego uległ pogorszeniu (z pozycji 34. na 36.).

Podregion centralny śląski

Trzecie miejsce w rankingu zajął podregion centralny śląski. Zdecydowały o tym:

- bardzo chłonny rynek instytucjonalny (pozycja 2. także w poprzednim rankingu),
- bardzo dobrze rozwinięta infrastruktura gospodarcza (pozycja 3. - bez zmian),

- bardzo dobre zasoby wykwalifikowanej siły roboczej (pozycja 4. - bez zmian),
- bardzo dobra dostępność komunikacyjna (pozycja 6. - bez zmian),
- bardzo wysoki poziom rozwoju gospodarczego (nieznaczny spadek z pozycji 4. na 5.).

Zdecydowanym minusem lokalizacji jest niski stan środowiska naturalnego (pozycja 38. i pogorszenie o 1 lokatę) oraz bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 38. i bez zmian).

Podregion krakowsko-tarnowski

O czwartej lokacie podregionu krakowsko-tarnowskiego zdecydowały:

- bardzo duże zasoby wykwalifikowanej siły roboczej (2. pozycja - bez zmian),
- bardzo chłonny rynek instytucjonalny (pozycja 5. - bez zmian),
- bardzo wysoki poziom rozwoju gospodarczego, choć w tym przypadku odnotowano spadek z pozycji 7. na 9.

Podregion cechuje stosunkowo dobra dostępność komunikacyjna (pozycja 11. - bez zmian), dobra infrastruktura społeczna (pozycja 12. - bez zmian), rozwinięta infrastruktura gospodarcza (choć spadek z pozycji 14. na 15.). Stan środowiska naturalnego można ocenić jako przeciętny (pozycja 23.).

Negatywem lokalizacji jest bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (choć poprawa z pozycji 36. na 34.).

Podregion poznański

Podobnie jak przed rokiem na piątej pozycji w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności wysokotechnologicznej uplasował się podregion poznański. Zdecydowały o tym przede wszystkim:

- wysoko oceniona dostępność komunikacyjna (2. pozycja - bez zmian), warunkowana wysoką dostępnością transportową w układzie równoleżnikowym; poprawia ją również dynamicznie rozwijające się lotnisko,
- wysoka jakość zasobów pracy (poprawa z pozycji 6. na 5.), wynikająca z faktu, iż Poznań zalicza się do najsilniejszych polskich ośrodków akademickich,
- bardzo chłonny rynek instytucjonalny (pozycja 7. - bez zmian),
- warto odnotować istotną poprawę w sferze infrastruktury społecznej, tak istotnej z punktu widzenia generowania myśli innowacyjnej - poprawa z pozycji 13. na 6.

Podregion cechuje ponadto dobry poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej (nieznaczny spadek z pozycji 13. na 14.), ponadprzeciętny poziom rozwoju gospodarczego (choć pogorszenie w tej kategorii z pozycji 11. na 13.) oraz przeciętny stan środowiska naturalnego (pozycja 16. - bez zmian). Słabą stroną podregionu jest bardzo niski stan bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 31. - bez zmian).

Podregion gdański

Podregion gdański uplasował się, podobnie jak w poprzedniej edycji rankingu, na szóstej pozycji. O dobrej pozycji podregionu gdańskiego zdecydowały:

- bardzo dobry stan środowiska naturalnego (pozycja 3. - bez zmian), bardzo wysoki poziom rozwoju gospodarczego (choć spadek z pozycji 5. na 7.),
- bardzo wysoki poziom infrastruktury gospodarczej (choć spadek z pozycji 4. na 7.),
- poprawa jakości zasobów pracy (wzrost z pozycji 9. na 7.),
- wysoki poziom infrastruktury społecznej (choć spadek o jedną pozycję na miejsce 8.),
- bardzo chłonny rynek (pozycja 9. - bez zmian),

- dobra dostępność komunikacyjna (pozycja 12. - bez zmian).

Jedynym mankamentem podregionu gdańskiego w rankingu atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności zaawansowanej technologicznie jest bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 37. - bez zmian).

Podregion łódzki

Podregion łódzki uplasował się w rankingu na pozycji siódmej. W porównaniu do poprzedniej edycji rankingu podregion przesunął się o jedną pozycję w górę. O poprawie zadecydowały jednak przesunięcia innych podregionów, bowiem sytuacja w podregionie łódzkim nie odbiegała istotnie od sytuacji zaobserwowanej w poprzednim rankingu.

- nadal podregion łódzki zajmuje najwyższą pozycję pod względem dostępności komunikacyjnej,
- podregion cechuje bardzo wysoka jakość zasobów pracy (choć spadek z pozycji 5. na 6.),
- nadal bardzo duża jest chłonność rynku instytucjonalnego (pozycja 10. - bez zmian),

Pod względem stanu środowiska naturalnego podregion łódzki plasuje się na przeciętnej, 17., pozycji. Zanotowano nieznaczny spadek z pozycji 20. na 21. w zakresie infrastruktury gospodarczej.

Słabą stroną podregionu jest nadal bardzo niski poziom bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 35. - bez zmian) oraz stosunkowo niski poziom rozwoju infrastruktury społecznej (pozycja 30. - bez zmian).

Podregion bielsko-bialski

Podregion bielsko-bialski uplasował się w rankingu na pozycji 8., przesuując się o jedną pozycję niżej wobec rankingu zeszłorocznego. Obok zmian odnotowanych w pozostałych podregionach, na taką lokatę podregionu wpłynęło:

- niewielkie pogorszenie w aspekcie chłonności rynku (przesunięcie z pozycji 4. na 6.),
- pogorszenie sytuacji w obszarze infrastruktury społecznej (spadek z pozycji 3. na 6.),
- pogorszenie stanu bezpieczeństwa powszechnego (spadek z pozycji 19. na 22.).

Nadal podregion bielsko-bialski cechuje bardzo wysoki poziom rozwoju gospodarczego (pozycja 6. - bez zmian) oraz wysoka jakość zasobów pracy (choć przesunięcie z pozycji 8. na 9.). W aspekcie stanu środowiska naturalnego nie odnotowano zmian - pozycja 18. W tej edycji rankingu odnotowano poprawę w zakresie poziomu rozwoju gospodarczego (przesunięcie z pozycji 24. na 22.). Podregion bielsko-bialski cechuje przeciętna dostępność komunikacyjna, która wobec poprzedniej edycji uległa nieznacznemu pogorszeniu (spadek o jedną pozycję na miejsce 24.).

Podregion jeleniogórsko-wałbrzyski

Istotna poprawa atrakcyjności inwestycyjnej dla działalności wysokotechnologicznej nastąpiła w podregionie jeleniogórsko-wałbrzyskim, który przesunął się z pozycji 13. w zeszłej edycji na pozycję 9.

- o takim skoku zdecydowały głównie zasoby pracy - poprawa w tej kategorii z pozycji 35. na 23.; ta kategoria jest kluczową w aspekcie rozwoju działalności wysokotechnologicznych,
- nadal podregion jeleniogórsko-wałbrzyski cechuje jeden z najwyższych poziomów infrastruktury gospodarczej (pozycja 2. - bez zmian),
- ponadto podregion należy do najlepiej rozwiniętych pod względem infrastruktury społecznej (pozycja 9.), również ważnego czynnika generującego rozwój rozwiązań innowacyjnych,
- podregion cechuje wysoka chłonność rynku instytucjonalnego (pozycja 16.) oraz dobra dostępność komunikacyjna (pozycja 19.),

- nadal dobrze oceniany jest poziom rozwoju gospodarczego (pozycja 17. - bez zmian).

Stan środowiska naturalnego plasuje podregion wśród przeciętnych (pozycja 22. - bez zmian). Podobna sytuacja kształtuje się w sferze poziomu bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 23.).

Podregion opolski

Podregion opolski zamyka pierwszą dziesiątkę regionów najbardziej atrakcyjnych dla działalności zaawansowanej technologicznie. Jest to także dla tego podregionu awans z pozycji 12., na której się uplasował w poprzedniej edycji.

- największą poprawę odnotowano w poziomie rozwoju gospodarczego - przesunięcie z pozycji 19. na 10.,
- podregion cechuje też bardzo wysoki poziom infrastruktury gospodarczej - w tej kategorii odnotowano poprawę z pozycji 7. na 6.,
- ważnym atutem podregionu są bardzo wysokie zasoby wykwalifikowanej siły roboczej i poprawa wobec rankingu zeszłorocznego z pozycji 12. na 11.,
- poprawę odnotowano w sferze jakości środowiska naturalnego - przesunięcie z pozycji 27. na 25. oraz w sferze infrastruktury społecznej - awans z pozycji 32. na 29.,
- warto odnotować, że podregion cechuje dobra dostępność komunikacyjna (pozycja 17.), duża chłonność rynku (pozycja 19.) oraz wysoki poziom bezpieczeństwa powszechnego (pozycja 16.).

5. Atrakcyjność inwestycyjna województw

Ocena atrakcyjności inwestycyjnej województw dokonana została na podstawie analizy siedmiu grup wskaźników cząstkowych. Zgodnie z przyjętymi założeniami badawczymi, największe znaczenie przypisano zasobom i kosztom pracy. Za nieco mniej ważną, ale również mającą duże znaczenie dla kształtowania atrakcyjności inwestycyjnej województw, uznano aktywność województw wobec inwestorów. Kolejnym w hierarchii ocenianych czynników była dostępność transportowa, następnie wielkość rynku zbytu i poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej. Stosunkowo najmniejsze znaczenie przypisano dwóm składowym atrakcyjności inwestycyjnej - poziomowi rozwoju infrastruktury społecznej i poziomowi bezpieczeństwa powszechnego. W takiej też kolejności omówiono regionalne zróżnicowanie czynników atrakcyjności inwestycyjnej, skupiając się na najsilniejszych i najsłabszych województwach.

5.1. Zasoby i koszty pracy

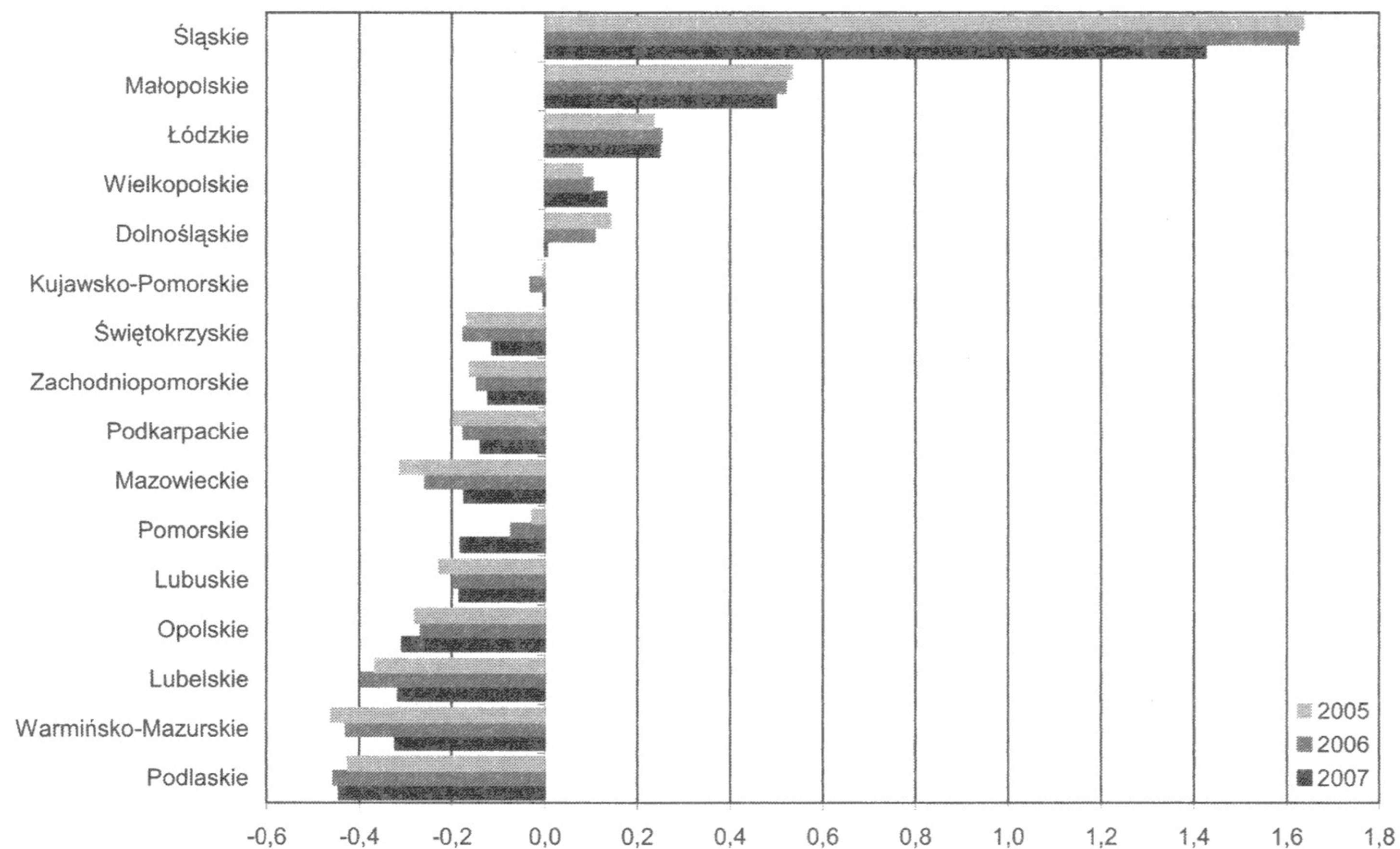
W zakresie zasobów pracy bezkonkurencyjne okazało się województwo śląskie, choć należy zaznaczyć, że pozycję lidera zawdzięcza wielkości zasobów, a nie ich jakości. Region cechuje się bowiem:

- bardzo wysoką, nieporównywalną z innymi obszarami, gęstością pracujących, bezrobotnych i absolwentów - te czynniki decydują o dominacji regionu w omawianym względzie,
- przeciętnym poziomem przedsiębiorczości i niskim poziomem aktywności społecznej, co oznacza niższą jakość zasobów pracy,
- jednymi z najwyższych w kraju kosztów pracy.

W stosunku do roku poprzedniego wartość cząstkowego wskaźnika syntetycznego zasobów i kosztów pracy, w odniesieniu do województwa śląskiego uległa zauważalnemu spadkowi. Wynikał on z ponadprzeciętnego spadku bezrobocia, spadku poziomu przedsiębiorczości. W zakresie nowoprowadzonego wskaźnika niewykorzystania wolnych miejsc pracy region cechował

się przeciętną sytuacją, co jednak również miało wpływ na pewne obniżenie bardzo wysokiej syntetycznej noty oceniającej zasoby i koszty pracy.

Wykres 8. Ocena województw pod względem zasobów i kosztów pracy

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Drugie miejsce w rankingu zasobów i kosztów pracy zajęło województwo małopolskie. W omawianym zakresie jest ono znacznie mniej atrakcyjne od województwa śląskiego, ale jednocześnie jego przewaga nad, kolejnym w rankingu, województwem łódzkim jest bardzo wyraźna. Województwo małopolskie cechuje się:

- ponadprzeciętną gęstością pracujących, bezrobotnych, a także absolwentów,
- zbliżonymi do przeciętnych kosztami pracy,
- ponadprzeciętnym poziomem aktywności społecznej.

W stosunku do roku poprzedniego wartość cząstkowego wskaźnika syntetycznego zasobów i kosztów pracy uległa nieistotnemu zmniejszeniu.

Trzecie miejsce pod względem zasobów i kosztów pracy zajęło województwo łódzkie. Swoją pozycję zawdzięcza:

- ponadprzeciętnej wielkości zasobom pracy - gęstości pracujących, bezrobotnych i absolwentów,
- ponadprzeciętnemu poziomowi przedsiębiorczości,
- niskim kosztom pracy.

Wartość wskaźnika syntetycznego, w stosunku do roku, poprzedniego, nie uległa zmianom.

Ranking województw pod względem zasobów i kosztów pracy zamykają cztery regiony: opolskie, lubelskie, warmińsko-mazurskie i podlaskie. Końcowe pozycje są efektem: bardzo małych zasobów pracy analizowanych w każdym aspekcie - gęstości pracujących, bezrobotnych i absolwentów. Mocną stroną tych obszarów jest niewielki udział wolnych miejsc pracy (z wyjątkiem opolskiego), ponadprzeciętna aktywność społeczna (również z wyjątkiem opolskiego) oraz bardzo niskie koszty pracy. W stosunku do roku poprzedniego widoczną analizowanego aspektu atrakcyjności inwestycyjnej odnotowano w województwie lubelskim i warmińsko-mazurskim.

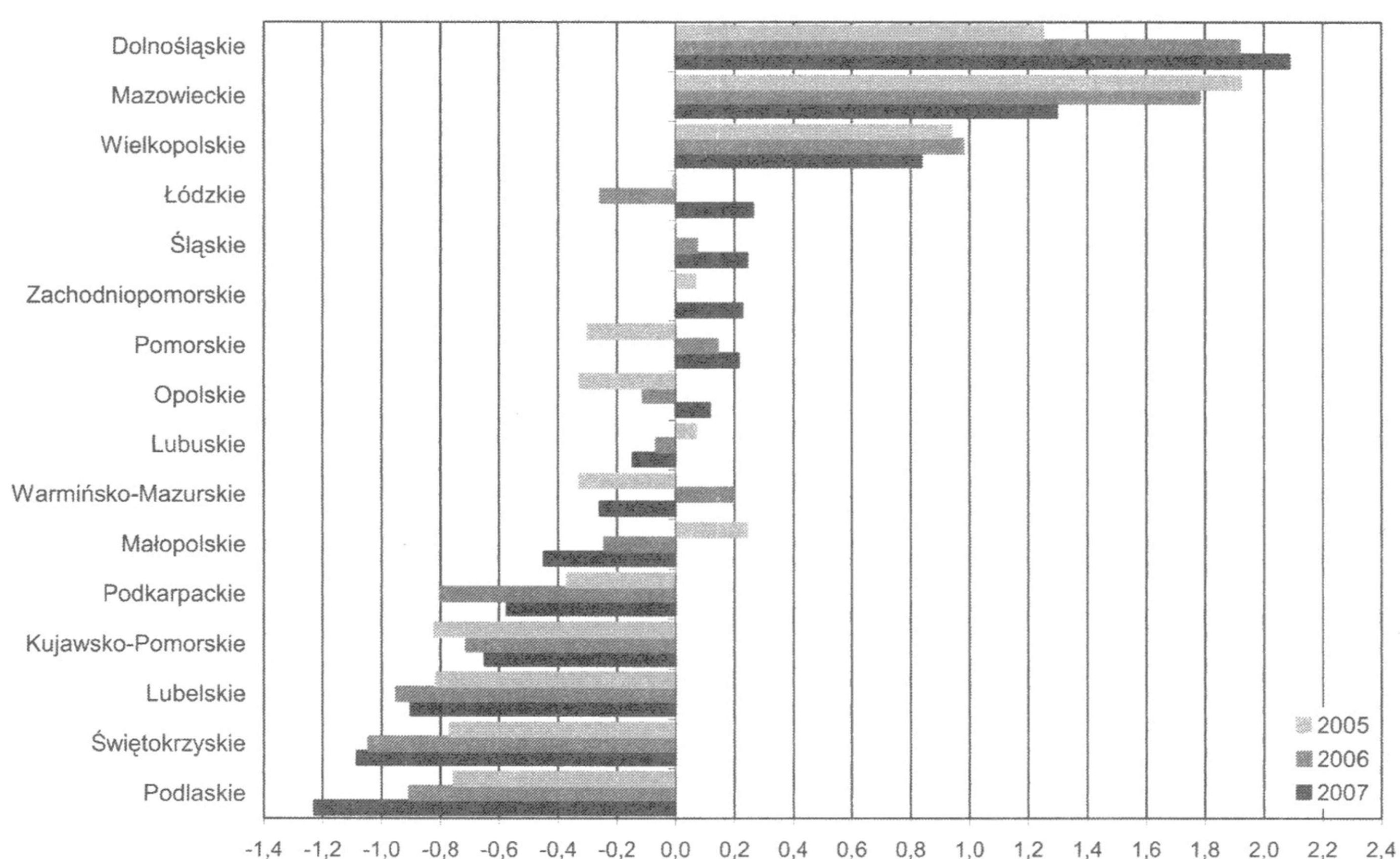
5.2. Aktywność wobec inwestorów

Aktywność województw wobec inwestorów oceniona została pod kątem stopnia przygotowania ofert inwestycyjnych dostępnych w poszczególnych regionach, a także na podstawie oceny zagranicznego zaangażowania województw w działalność informacyjno-promocyjną wobec inwestorów. W tym względzie doceniono także wkład samorządów w sukcesy, jakimi okazało uzyskanie prawa do organizacji EURO 2012 i zakwalifikowanie się Wrocławia do finałowej grupy kandydatów ubiegających się o organizację EXPO 2012.

W zakresie aktywności województw wobec inwestorów zaznacza się bardzo wyraźna dominacja trzech regionów: dolnośląskiego, mazowieckiego

i wielkopolskiego. W tej grupie, w stosunku do minionego roku, nie odnotowano zmian w pozycjach wymienionych województw. W przypadku Dolnośląskiego i Wielkopolskiego zmiany wartości wskaźnika były nieznaczne, natomiast wyraźny spadek odnotowano w odniesieniu do województwa mazowieckiego. Wynikał on ze względnego spadku (w stosunku do innych regionów) zarówno liczby przygotowanych lokalizacji dla inwestycji jak i działalności informacyjno-promocyjnej.

Wykres 9. Ocena aktywności województw pod wobec inwestorów

Źródło: Opracowanie IBnGR

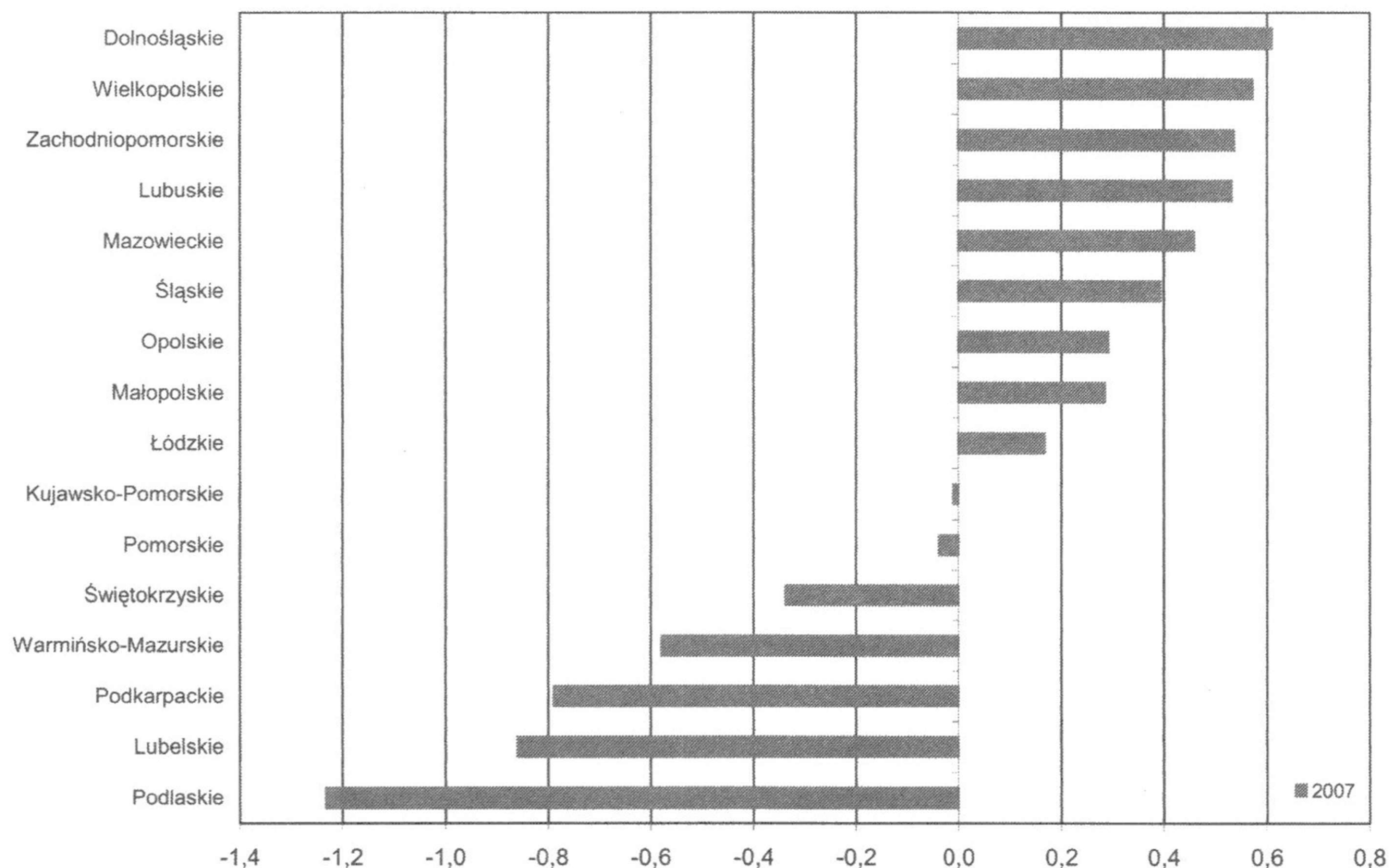
Ranking aktywności województw wobec inwestorów zamykają trzy regiony - lubelskie, świętokrzyskie i podlaskie - o wyraźnie najniższych wartościach częściowego wskaźnika syntetycznego opisującego tę kategorię. Wszystkie one cechują się niewielką liczbą atrakcyjnych ofert lokalizacyjnych oraz małą intensywnością działalności informacyjnej. W dwóch z nich aktywność wobec inwestorów, w stosunku do roku poprzedniego, uległa dalszemu osłabieniu. Było on szczególnie widoczne w przypadku województwa podlaskiego.

W zakresie aktywności województw wobec inwestorów, w stosunku do poprzedniego roku zaszły dość wyraźne zmiany. Wyraźna poprawa odnotowana została w czterech województwach: podkarpackim, łódzkim, zachodniopomorskim i opolskim. Znaczne obniżenie wartości wskaźnika aktywności wobec inwestorów, oprócz wspomnianych już województw mazowieckiego i podlaskiego, odnotowano w regionach: warmińsko-mazurskim i małopolskim. Duża zmienność omawianego wskaźnika wynika przede wszystkim ze znacznej dynamiki ocen działalności informacyjno-promocyjnej.

5.3. Dostępność transportowa

Ważnym elementem oceny atrakcyjności inwestycyjnej województw jest analiza dostępności transportowej. W tym zakresie pod uwagę wzięto gęstość pozamiejskiej infrastruktury drogowej, dostępność do granicy zachodniej, dostępność do Warszawy i rangę portu lotniczego.

Wykres 10. Ocena dostępności transportowej województw

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Bardzo dobra dostępność transportowa jest atrybutem czterech województw zachodniej Polski - dolnośląskiego, wielkopolskiego, zachodniopomorskiego i lubuskiego. Ich podstawowym atutem jest niewielka odległość dzieląca ośrodek regionalny od granicy zachodniej. W przypadku województwa dolnośląskiego i wielkopolskiego istotną rolę skróceniu czasu podróży w stronę granicy odgrywają oddane do użytku odcinki autostrad A-2 i A-4. Dostępność transportową województwa lubuskiego i zachodniopomorskiego pogarsza niska gęstość sieci drogowej.

Wyraźnie niższa od przeciętnej dostępność transportowa cechuje cztery województwa: świętokrzyskie, warmińsko-mazurskie, podkarpackie i lubelskie. Ich wspólną cechą jest:

- znaczne oddalenie od granicy zachodniej, którego nie rekompensuje niewielka odległość do stolicy,
- brak międzynarodowych połączeń lotniczych; w tym zakresie wyjątkiem jest województwo podkarpackie, którego peryferyjne położenie łagodzi w pewnym stopniu funkcjonowanie międzynarodowego lotniska, którego funkcjonowanie dynamizowane jest przez rozwój tanich linii lotniczych; w przyszłości na poprawę dostępności wpłynie budowa wschodniego odcinka autostrady A-4.

Ranking dostępności transportowej zamyka województwo podlaskie, które cechuje się niską gęstością sieci drogowej słabą dostępnością w relacji z granicą zachodnią i brakiem powiązań lotniczych w relacji międzynarodowej.

5.4. Chłonność rynku zbytu

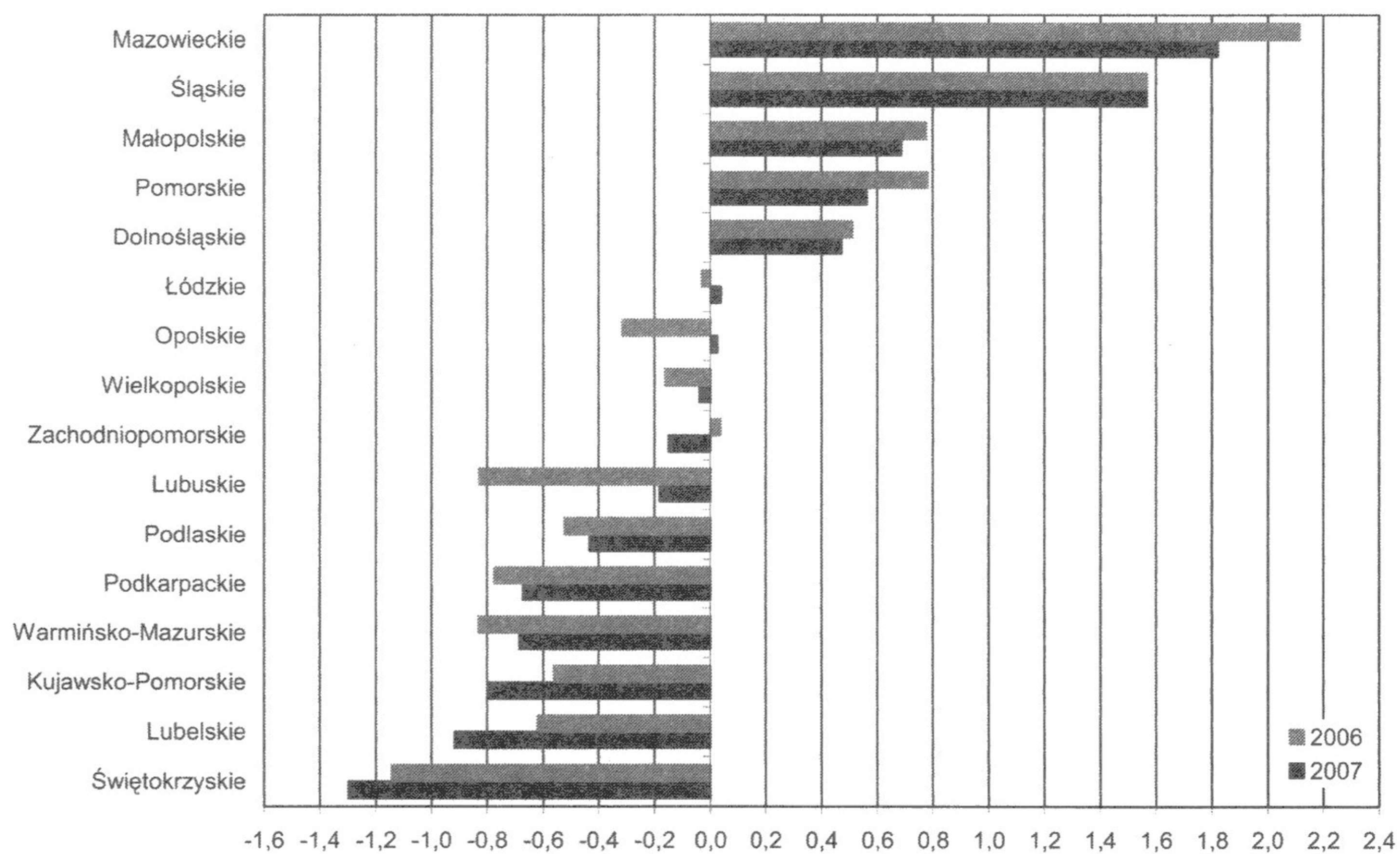
Chłonność rynku zbytu jest czynnikiem analizowanym w odniesieniu zarówno do sektora indywidualnego jak i instytucjonalnego. Została ona przeanalizowana zarówno pod kątem liczby potencjalnych konsumentów indywidualnych i instytucjonalnych, jak i posiadanej przez nich siły nabywczej.

Zdecydowanie największa chłonność rynku charakteryzuje województwa: mazowieckie i śląskie. Cechują się one bardzo dobrą sytuacją zarówno w segmencie rynku indywidualnego jak i instytucjonalnego. Różnią się natomiast strukturą popytu:

- wysokość dochodów gospodarstw domowych jest wyraźnie wyższa w województwie mazowieckim; łączny popyt ograniczony jest przez mniejszą gęstość zaludnienia,
- w województwie śląskim niższej, chociaż i tak ponadprzeciętnej chłonności towarzyszy bardzo wysoka gęstość zaludnienia; dodatkowo region ten cechuje się najwyższą chłonnością rynku instytucjonalnego.

Kolejne trzy województwa - małopolskie, pomorskie i dolnośląskie - są regionami o wysoce ponadprzeciętnej chłonności rynku. W województwie pomorskim na chłonność negatywny wpływ może mieć niższa od przeciętnej gęstość zaludnienia.

Wykres 11. Ocena województw w zakresie chłonności rynku zbytu

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Wyraźnie niższą od przeciętnej chłonność rynku odnotowano w województwach: podkarpackim, warmińsko-mazurskim, kujawsko-pomorskim i lubelskim. Są to regiony o:

- niskich dochodach gospodarstw domowych,
- niskich wydatkach inwestycyjnych przedsiębiorstw.

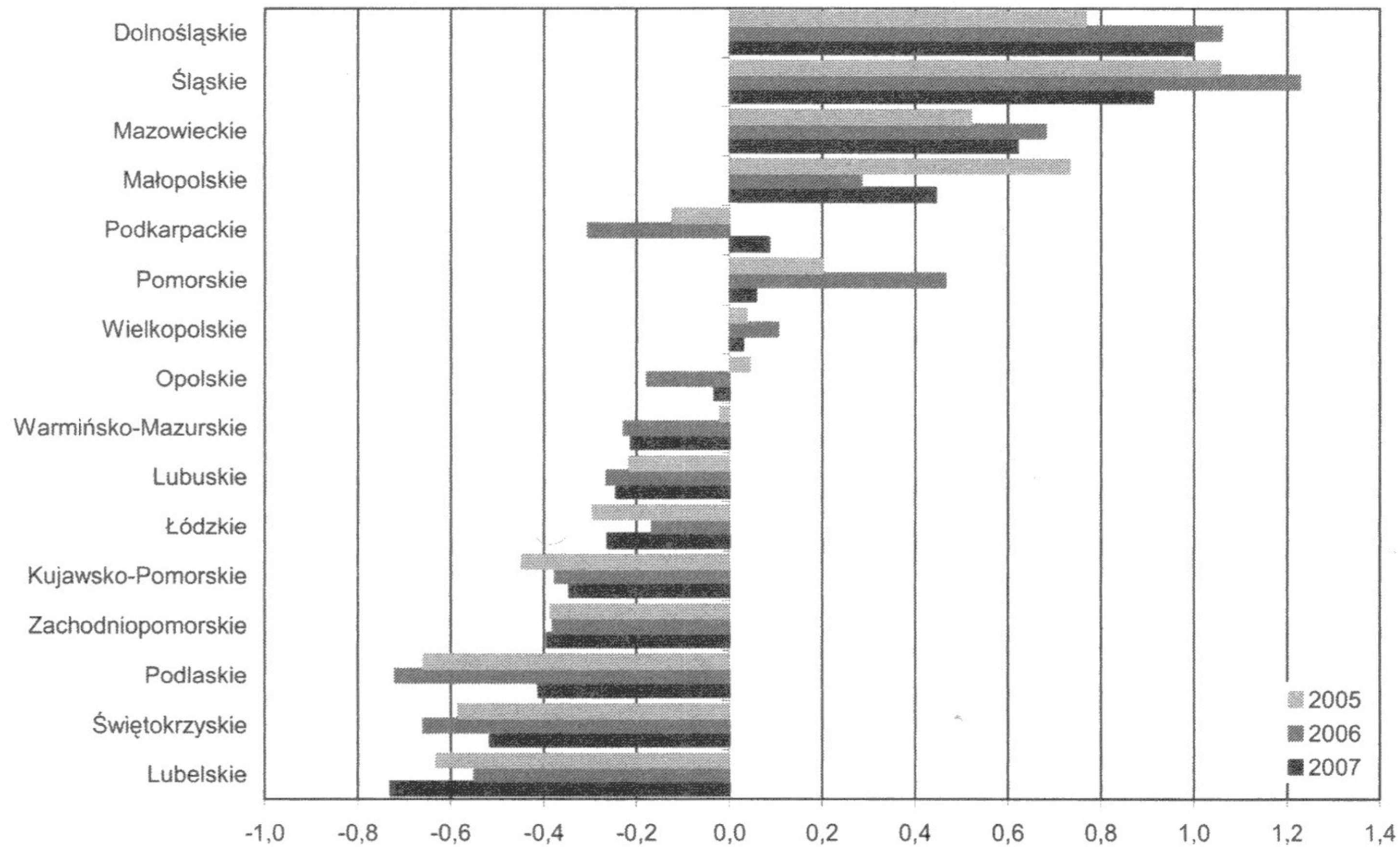
Ranking chłonności rynku zamyka województwo świętokrzyskie. Cechuje się ono bardzo niskimi dochodami gospodarstw domowych jak i poziomem ich wyposażenia. Również wydatki inwestycyjne przedsiębiorstw są zdecydowanie niższe od przeciętnej.

5.5. Infrastruktura gospodarcza

W tym oceny infrastruktury gospodarczej przeanalizowano gęstość instytucji otoczenia biznesu, poziom rozwoju sfery badawczo-rozwojowej, możliwości inwestowania w specjalnych strefach ekonomicznych oraz intensywność działalności targowo-wystawienniczej.

Czołowe lokaty pod względem poziomu rozwoju infrastruktury gospodarczej zajęły cztery województwa: dolnośląskie, śląskie, mazowieckie i małopolskie. Wszystkie one cechują się ponadprzeciętnym poziomem rozwoju sfery badawczo-rozwojowej. Ponadto:

- województwa dolnośląskie i śląskie wyróżniają się ponadprzeciętną powierzchnią terenów pod inwestycje w specjalnych strefach ekonomicznych i jednocześnie dość małą aktywnością w organizacji imprez targowo-wystawienniczych,
- województwa małopolskie i mazowieckie cechuje sytuacja odwrotna - specjalne strefy ekonomiczne mają wyniki zbliżone bądź gorsze od przeciętnych a zarazem działalność targowo-wystawiennicza jest tam bardziej intensywna.

Wykres 12. Ocena województw pod kątem infrastruktury gospodarczej

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Wyraźnie niższym od przeciętnej poziomem rozwoju infrastruktury gospodarczej wyróżnia się pięć województw: kujawsko-pomorskie, zachodniopomorskie, podlaskie, świętokrzyskie i lubelskie. Ich cechami wspólnymi są:

- niski poziom rozwoju sfery badawczo-rozwojowej,
- stosunkowo mała powierzchnia wolnych terenów inwestycyjnych w specjalnych strefach ekonomicznych,
- niska, z wyjątkiem województwa świętokrzyskiego, aktywność targowo-wystawiennicza.

Poziom rozwoju infrastruktury gospodarczej, obok aktywności województw wobec inwestorów, jest czynnikiem atrakcyjności ulegającym największym zmianom. Wynikają one głównie ze zmian w wynikach funkcjonowania specjalnych stref ekonomicznych, które są z jednej strony probierzem efek-

tywności podmiotów zarządzających strefą, z drugiej zaś atrakcyjności jej terenów dla potencjalnych inwestorów.

5.6. Infrastruktura społeczna

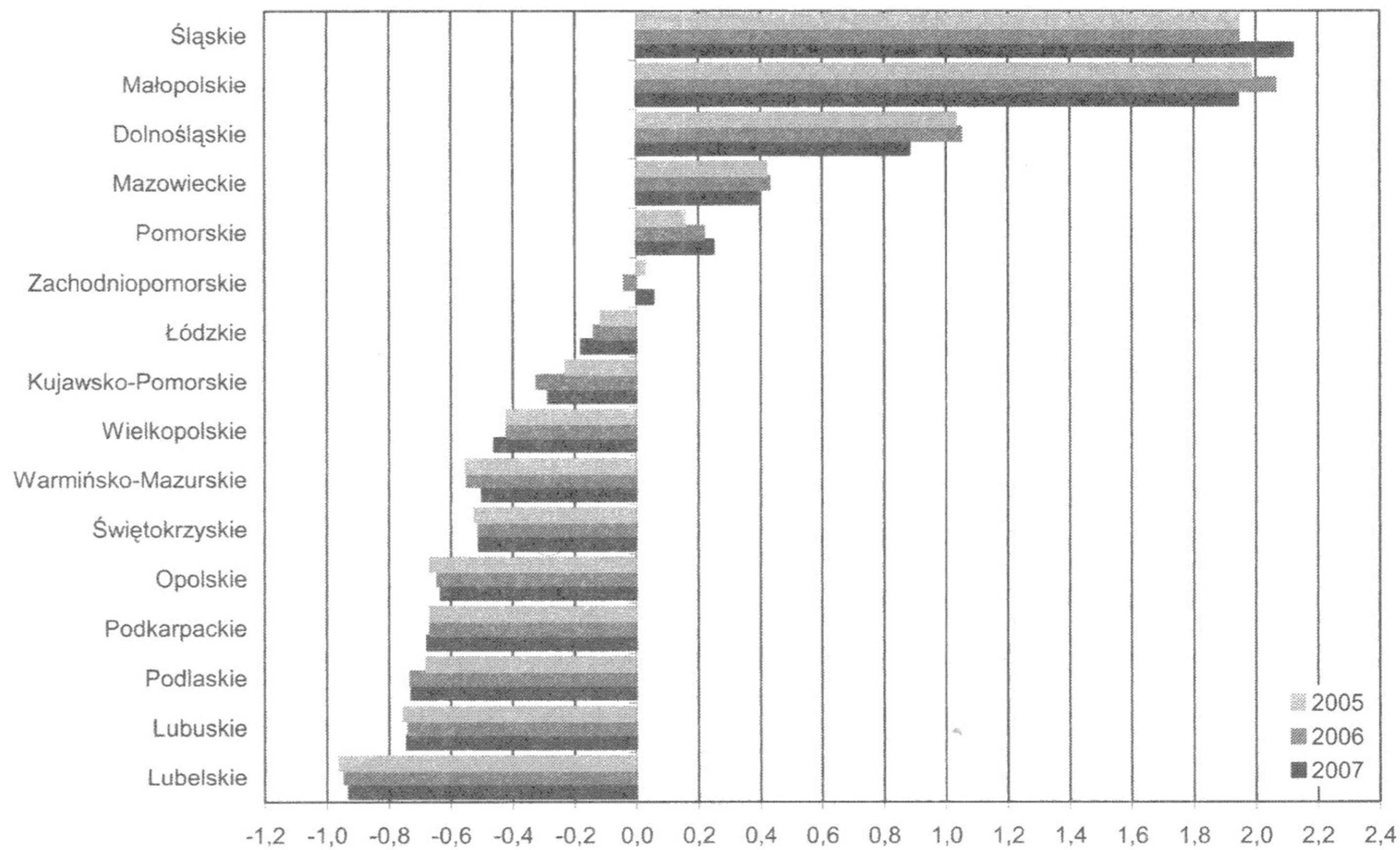
Ocena poziomu rozwoju infrastruktury społecznej objęła analizę intensywności działalności kulturalnej oraz stanu infrastruktury turystycznej i towarzyszącej.

Bardzo dobrą sytuacją w każdym z wymienionych aspektów cechują się województwa: śląskie i małopolskie. Cechują się one:

- bardzo dobrze rozwiniętą infrastrukturą i dużą aktywnością kulturalną,
- rozbudowaną bazą turystyczną.

Również wysoki poziom rozwoju infrastruktury społecznej odnotowano w województwie dolnośląskim. Podobnie jak w poprzednich przypadkach mocną stroną tego regionu jest zarówno działalność kulturalna jak i infrastruktura turystyczna. To, co cechuje województwo dolnośląskie, to niższy poziom rozwoju tych sfer.

Ponadprzeciętny poziom rozwoju infrastruktury społecznej odnotowano także w województwie mazowieckim i pomorskim. Pierwsze z nich zawdzięcza swoją pozycję głównie bogatemu spektrum działalności kulturalnej, a drugie przede wszystkim dobrze rozwiniętej infrastrukturze turystycznej i towarzyszącej.

Wykres 13. Ocena województw w zakresie infrastruktury społecznej

Źródło: Opracowanie IBnGR

Pozostałe województwa cechują się przeciętnym bądź niższym od przeciętnej poziomem rozwoju infrastruktury społecznej. W szczególności dotyczy to województw: opolskiego, podkarpackiego, podlaskiego, lubuskiego i lubelskiego. W tych regionach zarówno poziom rozwoju infrastruktury kultury jaki i infrastruktury turystyki jest wyraźnie niższy od przeciętnej. Szczególnie wyraźnie jest to widoczne w przypadku województwa lubelskiego zamykającego ranking.

W odniesieniu do poprzedniego roku nie zanotowano większych względnych zmian syntetycznego wskaźnika infrastruktury społecznej. W układzie województw jest ona mało podatna na przekształcenia, przynajmniej w krótkich okresach czasu.

5.7. Bezpieczeństwo powszechne

W zakresie poziom bezpieczeństwa powszechnego bezapelacyjnym liderem jest województwo podkarpackie, które wyraźnie zdystansowało pozostałe regiony. Swoją pozycję zawdzięcza:

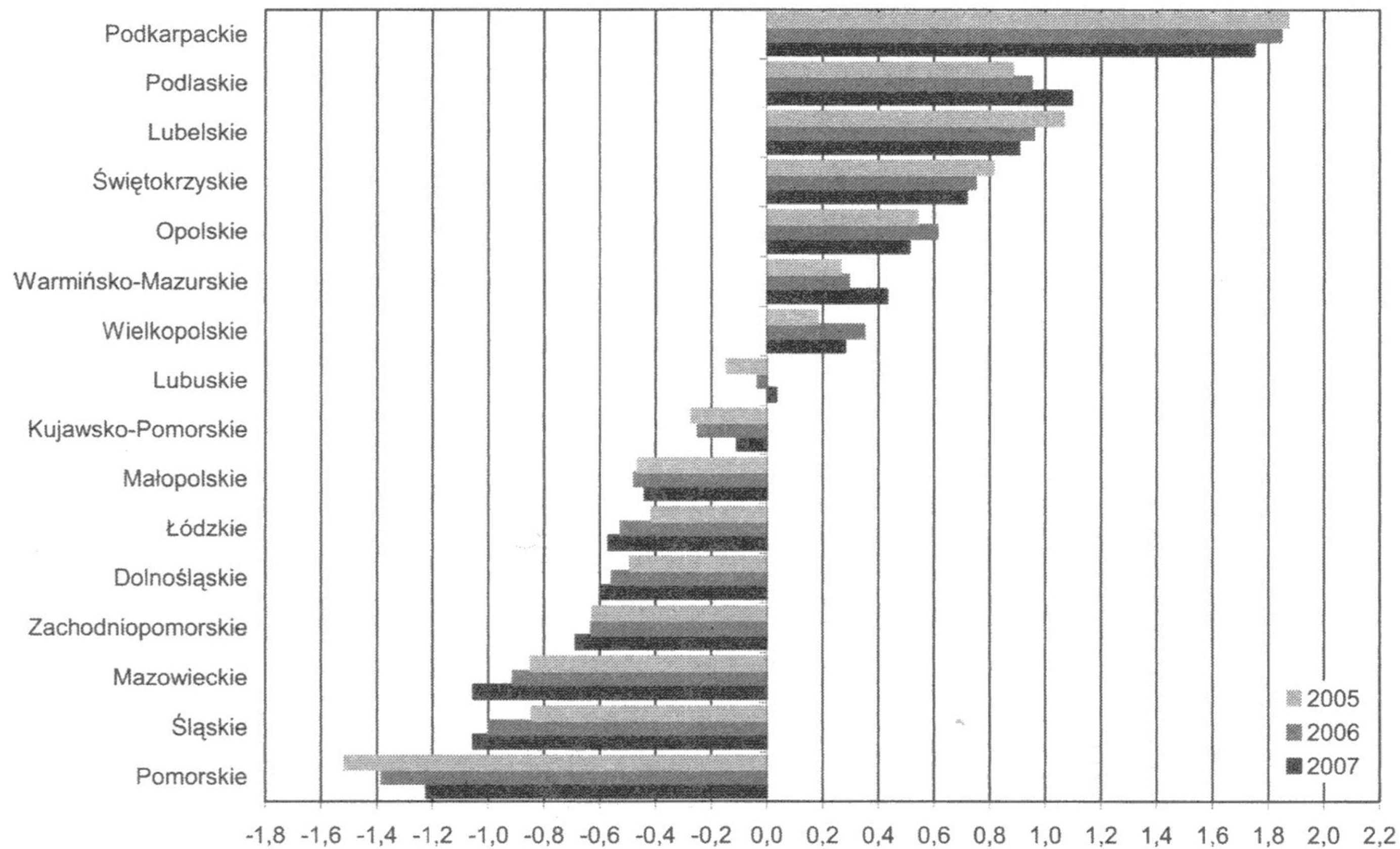
- najniższej w kraju liczbie przestępstw na 10 tys. mieszkańców,
- bardzo wysokiemu (3. miejsce) wskaźnikowi ich wykrywalności wykrywalności.

Zdecydowanie ponadprzeciętnym poziomem bezpieczeństwa cechują się także województwa: podlaskie, lubelskie, świętokrzyskie. Również w tych województwach poziom przestępczości jest wyraźnie niższy od przeciętnej, a wykrywalność kształtuje się na wysokim, w porównaniu do pozostałych województw, poziomie.

Ranking regionów w zakresie poziomu bezpieczeństwa powszechnego zamykają trzy województwa: mazowieckie, śląskie i pomorskie. Przyczyny ich niskiej pozycji nie są jednorodne i wynikają z:

- ponadprzeciętnego poziomu przestępczości i bardzo niskiego poziomu wykrywalności przestępstw w województwie mazowieckim i śląskim,
- najwyższego w kraju poziomu przestępczości, przy niższym od przeciętnej, ale nie bardzo niskim, poziomie ich wykrywalności w województwie pomorskim.

W grupie trzech omawianych regionów względne pogorszenie sytuacji odnotowano w województwie mazowieckim i śląskim, natomiast w pomorskim notowana jest systematyczna poprawa poziomu bezpieczeństwa powszechnego, głównie za sprawą intensywnego spadku poziomu przestępczości.

Wykres 14. Ocena województw w zakresie bezpieczeństwa powszechnego

Źródło: Opracowanie IBnGR

5.8. Atrakcyjność inwestycyjna - ujęcie syntetyczne

Syntetyczny wskaźnik atrakcyjności inwestycyjnej województw, zbudowany w oparciu o wyżej przeanalizowanych siedem grup wskaźników cząstkowych, na pozycji wyraźnego lidera plasuje województwo śląskie. Jest to efekt:

- bardzo dobrej sytuacji w czterech aspektach atrakcyjności inwestycyjnej - zasobach i kosztach pracy, rynku zbytu, infrastrukturze gospodarczej i społecznej,
- przeciętnej sytuacji w zakresie dostępności komunikacyjnej i aktywności województw wobec inwestorów.

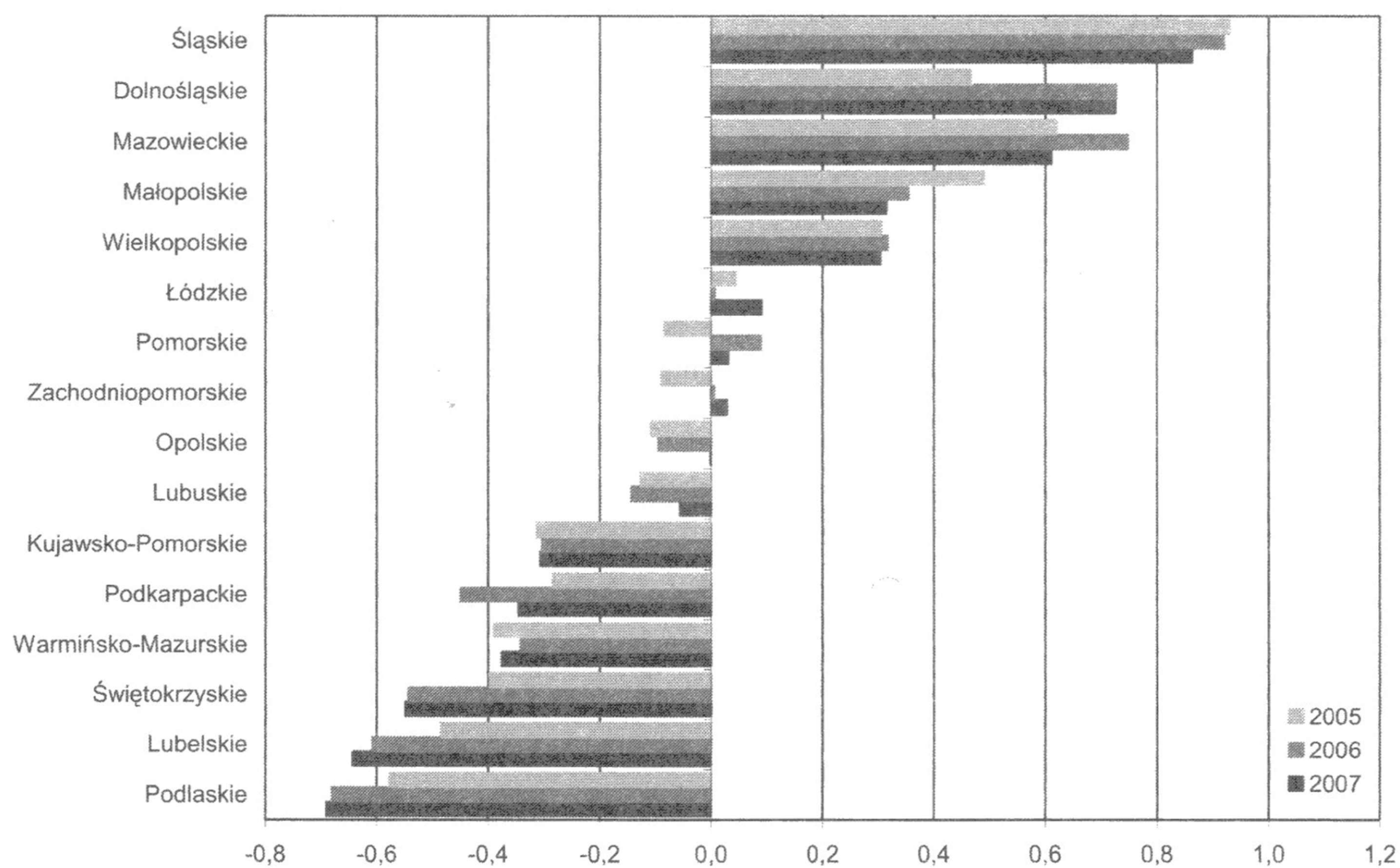
Jedyną słabą stroną województwa jest bardzo niski poziomu bezpieczeństwa powszechnego.

W stosunku do poprzedniego roku atrakcyjność województwa śląskiego nie uległa istotnym zmianom, choć obserwuje się systematyczny spadek jego przewagi.

W rankingu atrakcyjności inwestycyjnej bardzo wyraźnie wyróżniają się również województwa dolnośląskie i mazowieckie. Zbliżony poziom atrakcyjności inwestycyjnej tych regionów jest efektem do pewnego stopnia odmiennej konfiguracji:

- Dolnośląskie to region o najwyższej aktywności wobec inwestorów, wysoko rozwiniętej infrastrukturze gospodarczej i społecznej, przeciętnej dostępności transportowej i przeciętnych zasobach i kosztach pracy,
- Mazowieckie to region o największej chłonności rynku zbytu, bardzo wysokiej aktywności wobec inwestorów oraz o bardzo dobrze rozwiniętej infrastrukturze gospodarczej i społecznej, przeciętnej dostępności komunikacyjnej.

Wykres 15. Atrakcyjność inwestycyjna województw

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Mankamentem obydwu regionów, podobnie jak województwa śląskiego, jest niski poziom bezpieczeństwa powszechnego. O ile atrakcyjność inwestycyjna województwa dolnośląskiego nie zmieniła się, o tyle mazowieckiego pogorszyła się.

Ranking atrakcyjności inwestycyjnej zamykają województwa: świętokrzyskie, lubelskie i podlaskie. Regiony te we wszystkich kategoriach atrakcyjności, z wyjątkiem bezpieczeństwa powszechnego, zajmują odległe miejsca. Z reguły nie jest ono wyższe niż 11. Wyjątkiem jest województwo świętokrzyskie cechujące się przeciętnymi zasobami pracy (7. miejsce). Ostatnie w rankingu, województwo podlaskie, zajmuje 16. miejsce aż w trzech kategoriach: zasobów i kosztów pracy, dostępności komunikacyjnej i aktywności wobec inwestorów. Atrakcyjność inwestycyjna wszystkich trzech województw uległa nieznacznemu względnemu pogorszeniu. Biorąc pod uwagę fakt, że również atrakcyjność inwestycyjna liderów uległa względnemu obniżeniu, stwierdzono, że poprawa atrakcyjności nastąpiła głównie w grupie województw przeciętnych takich jak łódzkie, zachodniopomorskie, opolskie i lubuskie

Tabl. 5. Ocena atrakcyjności inwestycyjnej województw 2007

	Dostęp, transport.		Zasoby i koszty pracy		Rynek zbytu		Infrastr. gospod.		Infrastr. społ.		Poziom bezp. powszech.		Aktyw. woj. wobec inwest.		Atrakc. inwest. województw			
	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga	Wartość	Ranga		
	20		25		15		10		5		5		20					
	Wagi		20		25		15		10		5		5		20			
1	Śląskie	0,39	6	1,42	1	1,57	2	0,91	2	2,12	1	-1,06	15	0,24	5	0,86	1	
2	Dolnośląskie	0,61	1	0,00	5	0,47	5	1,00	1	0,88	3	-0,60	12	2,09	1	0,73	2	
3	Mazowieckie	0,46	5	-0,17	10	1,82	1	0,62	3	0,40	4	-1,05	14	1,30	2	0,61	3	
4	Małopolskie	0,29	8	0,50	2	0,69	3	0,44	4	1,94	2	-0,44	10	-0,45	11	0,31	4	
5	Wielkopolskie	0,57	2	0,13	4	-0,04	8	0,03	7	-0,46	9	0,28	7	0,84	3	0,30	5	
6	Łódzkie	0,17	9	0,25	3	0,04	6	-0,26	11	-0,18	7	-0,57	11	0,26	4	0,09	6	
7	Pomorskie	-0,04	11	-0,18	11	0,56	4	0,06	6	0,25	5	-1,22	16	0,21	7	0,03	7	
8	Zachodniopomorskie	0,54	3	-0,12	8	-0,15	9	-0,39	13	0,06	6	-0,69	13	0,23	6	0,03	8	
9	Opolskie	0,29	7	-0,31	13	0,03	7	-0,03	8	-0,63	12	0,51	5	0,12	8	0,00	9	
10	Lubuskie	0,53	4	-0,18	12	-0,18	10	-0,24	10	-0,74	15	0,04	8	-0,15	9	-0,06	10	
11	Kujawsko-Pomorskie	-0,01	10	0,00	6	-0,80	14	-0,34	12	-0,29	8	-0,11	9	-0,65	13	-0,31	11	
12	Podkarpackie	-0,79	14	-0,14	9	-0,67	12	0,09	5	-0,68	13	1,75	1	-0,57	12	-0,35	12	
13	Warmińsko-Mazurskie	-0,58	13	-0,32	15	-0,68	13	-0,21	9	-0,50	10	0,43	6	-0,26	10	-0,38	13	
14	Świętokrzyskie	-0,34	12	-0,11	7	-1,30	16	-0,52	15	-0,51	11	0,72	4	-1,08	15	-0,55	14	
15	Lubelskie	-0,86	15	-0,32	14	-0,92	15	-0,73	16	-0,93	16	0,91	3	-0,90	14	-0,64	15	
16	Podlaskie	-1,23	16	-0,44	16	-0,43	11	-0,41	14	-0,73	14	1,10	2	-1,23	16	-0,69	16	

Źródło: Opracowanie IBnGR

Tabl. 6. Atrakcyjność województw - zestawienie wyników z lat 2005-2007

	Wartość wskaźnika synt. 2005	Pozycja w rankingu 2005	Wartość wskaźnika synt. 2006	Pozycja w rankingu 2006	Zmiana pozycji 2006-2005	Wartość wskaźnika synt. 2007	Pozycja w rankingu 2007	Zmiana pozycji 2007-2006
Śląskie	0,93	1	0,92	1	0	0,86	1	0
Dolnośląskie	0,47	4	0,73	3	+1	0,73	2	+1
Mazowieckie	0,62	2	0,75	2	0	0,61	3	-1
Małopolskie	0,49	3	0,35	4	-1	0,31	4	0
Wielkopolskie	0,31	5	0,32	5	0	0,30	5	0
Łódzkie	0,04	6	0,01	7	-1	0,09	6	+1
Pomorskie	-0,08	7	0,09	6	+1	0,03	7	-1
Zachodniopomorskie	-0,09	8	0,01	8	0	0,03	8	0
Opolskie	-0,11	9	-0,09	9	0	0,00	9	0
Lubuskie	-0,13	10	-0,14	10	0	-0,06	10	0
Kujawsko-Pomorskie	-0,31	12	-0,30	11	+1	-0,31	11	0
Podkarpackie	-0,29	11	-0,45	13	-2	-0,35	12	+1
Warmińsko-Mazurskie	-0,39	13	-0,34	12	+1	-0,38	13	-1
Świętokrzyskie	-0,40	14	-0,54	14	0	-0,55	14	0
Lubelskie	-0,49	15	-0,61	15	0	-0,64	15	0
Podlaskie	-0,58	16	-0,68	16	0	-0,69	16	0

Źródło: Opracowanie IBnGR.

Spis tablic

Tabl. 1.	Czynniki i ich znaczenie dla atrakcyjności inwestycyjnej podregionów i województw.....	11
Tabl. 2.	Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności przemysłowej w latach 2005-2007.....	29
Tabl. 3.	Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności usługowej w latach 2005-2007.....	37
Tabl. 4.	Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie w latach 2005-2007.....	46
Tabl. 5.	Ocena atrakcyjności inwestycyjnej województw 2007.....	68
Tabl. 6.	Atrakcyjność województw - zestawienie wyników z lat 2005-2007.....	69

Spis map

Mapa 1.	Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności przemysłowej w 2007 r.....	28
Mapa 2.	Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności usługowej w latach 2005-2007.....	36
Mapa 3.	Atrakcyjność inwestycyjna podregionów dla działalności zaawansowanej technologicznie w latach 2005-2007.....	45

Spis wykresów

Wykres 1.	Dynamika przewozów pasażerskich w polskich portach lotniczych w I półroczu 2007 r, w stosunku do analogicznego okresu roku poprzedniego.....	15
Wykres 2.	Udział wolnych miejsc pracy w miejscach pracy ogółem w 2006 r.....	17
Wykres 3.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w 2005 r.....	18
Wykres 4.	Liczba pracujących w placówkach badawczo-rozwojowych w 2005 r.....	19
Wykres 5.	Liczba miejsc noclegowych w obiektach całorocznych w 2005 r.....	21
Wykres 6.	Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2005 r.....	24
Wykres 7.	Liczba ofert lokalizacyjnych wg województw w październiku 2007 r.....	26
Wykres 8.	Ocena województw pod względem zasobów i kosztów pracy.	54
Wykres 9.	Ocena aktywności województw pod wobec inwestorów.....	56
Wykres 10.	Ocena dostępności transportowej województw.....	57
Wykres 11.	Ocena województw w zakresie chłonności rynku zbytu.....	59
Wykres 12.	Ocena województw pod kątem infrastruktury gospodarczej....	61
Wykres 13.	Ocena województw w zakresie infrastruktury społecznej.....	63
Wykres 14.	Ocena województw w zakresie bezpieczeństwa powszechnego.....	65
Wykres 15.	Atrakcyjność inwestycyjna województw.....	66